

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség

VIII, Csokonai-utca
3. sz.

Kiadóhivatal:

József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület.
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó-egylet,
Sátoraljai helyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivót-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet.
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szelnoki Korcsolyázó Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet.
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ó nagyméltósága 47,00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Az ifjúsági tornaverseny mint
nemzeti ünnep.

Nagy bajunk, hogy valódi nemzeti ünnepet a magyar alig ülhet. Egyik országban a katonaság ünnepe mindjárt nemzeti ünnep is, másokban az uralkodók napjai, másokban a szabadság, nemzeti egyesülés vagy valamely sport verseny válik nemzeti ünneppé. Nálunk sem a katonai, sem az uralkodóház ünnepnapjai nem lehetnek még általánosan érzett ünnepekké. — A nemzeti dicső múlt ünnepnapjaival meg úgy vagyunk, hogy az örömkönyeit megkeseríti a fájdalmas visszaemlékezés.

Egyedül az ifjúsági versenyek bírják csirájában mint ama kellékeket, mi egy intézményt idővel valódi nemzeti ünneppé tehet. — Még csak az kellene, hogy azokká fejlődhessenek, hogy a minden tekintetben a versenyek javára szolgáló utobbi miniszteri rendelet pótlásául elrendeltetnék, hogy az évenkénti intézeti és az ötödéves kerületi és országos tornaversenyek mindenkor az alkotmány visszaállításának napján, június 8-án tartassanak. E napon a dicső múlt hálás érzelmeihez oly méltóan sorakoznék a jövő nemzedék szebb jövőt ígérő ünnepe.

Nálunk még sem nem népies, sem nem közkedvelt a testgyakorlatoknak egyik faja sem, de már annyi bizonyos, hogy közönségünkre a tanulók felvonulása, a szabadgyakorlatok valódi ünnepélyes, könyekre fakasztó hatással vannak. Sőt már azt is mondhatjuk, hogy a játékok iránt minden körben nemcsak érdeklődés,

de igazi lelkesedés tapasztalható. Mi kell most már ahhoz, hogy ez elemek segítségével az ifjúsági tornaverseny a nemzeti ünnepély magvává váljék!? Kell mindenképp előttr az állami támogatás úgy erkölcsileg mint anyagilag, kell a társadalom érdeklődése, mi azonban magától fog fejlődni. — De a társadalom érdek ödése nagyobb mérvet nálunk, keleti néppel, csak akkor fog öltetni, ha ily ünnepeken az aristokratia, a katonaság, a közhatóság emberei mindenkor megjelennek. — Mutassa meg társaságunk felsőbb osztálya, hogy a valódi nemzeti érdekért, ha kell, unatkozni is tud. — De reméljük, hogy nem fognak unatkozni.

Még egy nagyon fontos kellékről kell gondoskodni, ha valódi népies nemzeti ünneppé akarjuk tenni a minden ötödik évben tartandó országos tornaversenyt. Gondoskodni kell arról, hogy Atzél báró terve, ha kell állami támogatással is, megvalósuljon, és rendelkezésre álljon egy oly nagy tér, hol 10.000 tanuló és ugyanannyi nézősereg elférjen.

Nagy mondásoknak tünnek fel mindezek, a mi lassan haladó korunkban, de ilyen nagyobb alkotások nélkül nem is alkotható nemzeti fontosságú intézmény. Pedig hogy az ifjúsági tornaversenyeknek megvan az ország jövőjére kiható fontosságuk, hogy nemzeti ünneppé válásukban minden áldozatot busásan fognak vissza fizetni, azt e lapokon felesleges is fejtegetni. Csak azt említjük fel, hogy az angol, német és franczia nemzetnek is legszebb nemzeti ünnepei az ifjúsági sport ünnepélyek. —

Miben is találhatná fel a nemzet jobban vigasztát a mult bánataért és reményét a szebb jövőben mint ifjusága testi lelki épségében. A napokban lefolyt kisebbszerű fővárosi intézeti tornaversenyt ne tekintse senki sem egy nemzeti ünnepély mintájának mert az előkészületre fordított csekély idő és költség, a szükséges híresztelés elmaradása csökkentették a különben sikerült verseny fontosságát. Hanem emlékezünk a felséges király előtt lefolyt hatalmas tornaverseny látványára.

Minden esztendőben minden iskola rendezni fogja ezután nyilvánosan tornaversenyeit, minden öt évi időköz negyedik évében megtartanak a kerületi versenyek, és minden ötödik évben rendeztetnék a fővárosban nagy nemzeti ünnepély gyanánt az országos tornaverseny. Így előkészülve rendezés tekintetében is jobban fognak majd sikerülni a versenyek. Szeretnők, hogy épen a jövő század első évére eső országos torna-ünnepély már ily nagyobb szabásu nemzeti ünneppé nőné ki magát, mire nézve csak előnyös, hogy a század eleje összeesik az országos torna-ünnepély idejével.

Minden jót várhatunk ügyünk szép fejlődésétől, mert Wlassics Gyulának gondozása alatt a Csáky Albin és Berzeviczy Albert által ültetett csemete szépen lombosodik.

A testi nevelés állapota.

a magyarországi középiskolákban 1897/98.

Irták: Kemény Ferencz és Kovács Rezső.

Egy minden tekintetben figyelemre méltó 8 ives könyvben számolnak be a szerkesztők a fenti czímen azon jelentésekről, melyet az iskolák küldöttek be a mult iskolai év végén székküldött kérdőívekre. De a megszokott statisztikai adatok mellett igyekeztek a szerkesztők megrajzolni azt a képet is, mely a magyarországi testi nevelés jelenlegi állapotát tünteti fel. Nemcsak kimutatás e könyv, hanem utbaigazítás, hogy mit kell még tennünk ez országos fontosságú ügyben.

Kiválóan érdekesek Kemény Ferencznek a testgyakorlatok nemeit és módját illető fejtegetései, melyeket minden szakember elfogadhat magáénak. A sok ellentétes nézetből Kemény Ferencz nagyon szépen megalakítja a minden ellentétes törekvést egyesítő fő testi nevelési elvet, melyet következőképp fejez ki: „A testi nevelés ujjászületésének eszményi célja legjobban a torna, az atletikai gyakorlatok és a játékok harmonikus egyesítése útján érhető el.” Ezen elv volt és most is ez a tornareform elve és ezt részben már sikerült is ténynyé változtatni a tanterv-reviziónál, mely tehát a miniszteri rendelettel az iskolába is bejutott. De ez, mint nagyon jól tudjuk, jelenti a megvalósulást.

Hisz épen az előttünk fekvő könyv mutatja legjobban, hogy az iskolák még a berendezések tekintetében is mind elmaradnak a régi rendeletektől. Bizony ugy a tornatermek nagysága mint a tornaszerek száma és minősége nagy ellentétben vannak a hirdetett eltor-nászodással szemben.

A könyv érdemes voltának feltüntetésére elégségesnek tartjuk a tartalomjegyzéket közölni. Az első részt Kemény Ferencz a többi részét a könyvnek Kovács Rezső írta.

TARTALOM:

I. rész. I. Visszapillantás, II. Bevezetés, III. Mily befolyással vannak a testgyakorlatok: a) az ifjuság erkölcsi magaviseletére; b) testi fejlődésre; c) jellembeli kifejlődésre? IV. Mely intézkedések volnának szükségesek a testi nevelés emelése érdekében az intézetben és általában? V. A testgyakorlatok mely faja és iránya felel meg legjobban a magyar faj vérmérsékletének? VI. A szülők és a társadalom tesznek-e valamit és mit a testi nevelés érdekében?

II. rész. Berendezés. A. Tornahelyiség B. Nyári tornahelyek, tornaudvarok C. Játékhelyek. D. Torna-, játékos és egyéb felszerelés. Összefoglalás.

III. rész. Tornatanár, növendékek. A. Tornatanárok és azok száma. B. Tornatanárok képesítése. C. Javadalmazás a kor és szolgálati idő világánál. D. Tornatanári fő- és mellékfoglalkozások, heti óra szám. E. A tornatanár mint a tanári értekezlet tagja. F. Növendékek csoportosítása G. Növendékek torna alóli fölmentése. H. Tornaruha, osztályzat. I. Iskolai testgyakorló-körök.

IV. rész. Testgyakorlat. A. A testgyakorlati oktatás ideje. B. A testgyakorlatok elrendezése a tornaórán. C. Testgyakorlatok a tornaórán kívül. D. Tornaversenyek. E. Test-, erő- és ügyességmérések. Összefoglalás.

Meg kell még jegyeznünk, hogy a könyvben hangoztatott nézetekkel a mi felfogásunk nem mindenben egyezik meg; így elavult és részben egészen téves megjegyzéseket találunk Kovács Rezső fejtegetéseiben a versenyekről, osztályozásról stb. De hisz ez nem is oly fontos dolog a derék munkában, mert nem elvek hirdetése a feladata e munkának, hanem a jelenlegi állapotok feltüntetése. Igaz, hogy e szempontból is szükséges lett volna egy nagyobb látkörű összefoglalásra mint melyet a könyv két kis oldalán találunk, de most már bárki megteheti az itt feltüntetett állapotokra megjegyzéseit. Mire nézve felhívjuk tornatanáraink figyelmét. A könyv, azt reméljük, minden középiskola könyvtára számára megvásároltatik. Ára 1 frt. Egyes adataira a könyvnek alkalom adtán mi is vissza térünk, de szeretnők előbb hallani tornatanáraink nézetét a jelenlegi állapotok feltüntetése után.

A „Budapesti Torna-Club“

1898. évi szeptember hó 17-én (vasárnap) délután 3 órakor a „Budapesti Torna- és Sportegyletek verseny-pályáján (Csömöri-ut) rendezendő *kerékpár- és atletikai versenyek feltételei*. Nevezési zárnap: 1899. szept. 12-én este 8 órakor. Nevezések a „Budapesti Torna-Club választmányához” czimezve (Budapest, V. ker., Markó-utca 20. szám alá) küldendők

A kerékpárversenyek és az atletikai bajnokságok versenyei országos jellegűek; az atletikai versenyek egyéb számai nemzetközi. A kerékpárversenyekre a „Magyar Kerékpáros-Szövetség”, az atletikai versenyekre a „Magyarországi Tornaegyletek Országos Szövetségé-” nek idevágó versenyszabályai mérvadók.

A *kerékpárpálya* kerülete 500 méter, 30 méter sugaru, $3\frac{1}{2}$ méternyire emelt fordulókkal. Szélessége 7 m. A 129 méteres czélegyenésben 8 méter.

A *salakozott futópálya* $\frac{1}{4}$ angol mfd. ($402\frac{1}{4}$ m.) kerületű, szélessége 5 méter, a 100 méter hosszú czélegyenésben 8 méter. A 200 méteres és annál rövidebb síkfutásoknál minden versenyző külön 120 cm. széles, kötelekkel elhatárolt pályán fut. Az egyik fordulót magában ölelő 200 m.-es bajnoki versenynél 30 cm. szélességben az elhatárolástól, minden versenyzőnek külön kiméretik a versenytáv.

Az *ugrások és dobások* az ezen czélra berendezett salakpályákról történnek.

Versenyeik:

I. *Síkfutás 100 yard = 91,4 méter (nemzetközi verseny)*.

Elsőnek díszített ezüst-, másodiknak ezüst-, harmadiknak bronz-, negyediknek bronz-érem.

II. *Kerékpár-térelőnyverseny, 2000 méter (országos nyílt)*.

Elsőnek díszített ezüst-, másodiknak ezüst-, harmadiknak ezüst-, negyediknek bronz-érem.

III. *Magyarország bajnoksága magasugrásra (országos)*.

Elsőnek „Magyarország 1899-iki bajnoka magasugrásban” czim és aranyérem bajnoki szalagon, másodiknak díszített ezüst-, harmadiknak ezüst-érem.

1898-iki bajnok Frey Ferencz (Ó-Budai Torna-Egylet), 166 cm. eredménnyel

IV. *Távolugrás (nemzetközi)*.

Elsőnek díszített ezüst-, másodiknak ezüst-, harmadiknak bronz-, negyediknek bronz-érem.

V. *Kerékpár-főverseny. 10.000 m. = 20 kör. Országos nyílt. Vezetés megengedve.*

Elsőnek díszített ezüst-érem és tiszteletdíj, másodiknak ezüst-érem és tiszteletdíj, harmadiknak ezüst-, negyediknek bronz-érem.

VI. *Magyarország bajnoksága 200 méteres síkfutásra (országos)*.

Elsőnek: „Magyarország 1899-iki bajnoka 200 méteres síkfutásban” czim és arany-érem bajnoki szalagon, másodiknak díszített ezüst-, harmadiknak ezüst-érem.

1898-iki bajnok Speidl Zoltán (Magyar Uszó-Egylet) $24\frac{3}{8}$ mp. eredménnyel.

VII. *Síkfutás 1 angol mérföld = 1609 méter (nemzetközi verseny)*.

Elsőnek díszített ezüst-, másodiknak ezüst-, harmadiknak és negyediknek bronz-érem.

IX. *Magyarország bajnoksága diszkoszvetésre (országos)*.

Elsőnek „Magyarország 1899-iki bajnoka diszkoszvetésben” czim és arany-érem bajnoki szalagon, másodiknak díszített ezüst-, harmadiknak ezüst-érem.

1898-iki bajnok Coray Arthur (Budapesti Torna-Klub) 30 m. 53 cm. eredménnyel.

X. *Síkfutás térelőny-verseny $\frac{1}{4}$ angol mérföld = $402\frac{1}{4}$ méter (nemzetközi)*

Elsőnek díszített ezüst-, másodiknak ezüst-, harmadiknak és negyediknek bronz-érem.

XI. *Labdarugó-verseny (nemzetközi)*.

Elsőnek díszített ezüst-érem, másodiknak és harmadiknak ezüst-, negyediknek bronz-érem.

Általános szabályok.

1. A bajnoki versenyekben résztvehet minden magyar; a nemzetközi versenyekben pedig minden magyar és külföldi torna- és sport-egylet gentleman amateur tagja.

2. *Tét*: a bajnoki versenyekben 4 korona, a többi versenyekre 2 korona. A tét előzetes meliélkelése nélkül a nevezés meg nem történtnek tekintetik.

3. *A nevezésnek* zárt levélben, a borítékban a „nevezés” szó kijelölésével kell történnie. A nevezésnek tartalmaznia kell: a) versenyző vezeték- és keresztnévét; b) azon egylet czimét, melynek tagja s erre nézve az egylet titkáranak aláírását mint igazolást; c) polgári állását és életkorát; d) pontos lakczimét; e) szavakkal való megjelölését azon versenyszámoknak, melyekre nevez; f) a tétet.

4. Nevezések a rendező egyesület választmányára által indoklás nélkül visszautasíthatók.

5. Álnevek alatt való versenyzés nincs megengedve.

6. A versenyek az időjárásra való tekintet nélkül tartatnak meg; a versenyek sorrendjében való esetleges változások felett a versenybíróóság dönt s erről értesíti a versenyzőket.

Az atletikai versenyek részletes szabályai.

1. Minden versenyző köteles legalább egy negyed-órával a versenyek kitűzött kezdete előtt a helyszínén megjelenni s a versenyekben általa viselendő számot a versenyintézőtől átvenni.

2. Az egyes versenyek kezdetét jelző harangjelzésre az illető versenyben indulók a programmban kijelölt számmal ellátva, kötelesek a versenyintézőnél jelentkezni; később jelentkezők a versenyből kizárhatók.

3. A futás- és kerékpárversenyeknél a felállás sorrendjének eldöntésére a helyszínén sorsot húznak a versenyzők.

Minden versenyző köteles a sorshuzás által megállapított helyen indulni, e hely felcserélése diszkvalifikációt von maga után. A dobások- és ugrásoknál a programmban feltünteteteit sorrendben következnek egymásután a versenyzők.

4. A futásversenyeknél megelőző „készen?” kérdés után, „vigyázz” figyelmeztetéssel pisztolylövésre történik az indulás. A lövés előtt indulót minden egyes alkalommal azzal büntetheti az indító, hogy a táv $1\frac{1}{10}$ -jával hátrább állítja s harmadszori elhibázásra jogában áll az illetőt a versenyből kizárni. Indulás előtt a futónak nincs jogában valamely testrészevel az indulási vonal előtt a földet érinteni.

Győztes az, kinek bármely testrésze legelőbb jut túl a célvonalon.

5. A ki valamely versenyben ellenfelét képességeinek kifejtésében a szabályok által meg nem engedett módon gátolja, diszkvalifikáltatik. Az olyan futásverse-

nyekben, melyeknél nincs külön pálya kijelölve, minden versenyzőnek, ellenfele pályáját csak úgy foglalhatja el valamely versenyző, ha az azon haladó versenyzővel szemben legalább 2 méter előnye van.

6. A távolugrás tetszés szerinti rohammal sik földön (salakpályán) jelzett határvonaltól történik.

Három ugrás közül a legjobb számít.

Az ugrások az elugrási határvonalnak (földszinét süllyesztett, fehérre festett lécznek) a leérkezés felőli külső élétől merőlegesen méretnek a hátrább érkező lábsarok első beszakítási nyomáig. Ha az elugrásnál az elugró lába bármennyire is tuljut a határvonal külső élén; ha leérkezés után a lábsarok beszakítása mögött bármely testrésze érinti a földet, az illető ugrás a megengedett ugrások egyikének számít, de eredménye érvénytelen. Győztesnek szabad ugrás mindaddig, míg a versenyben elért eredményét javítja.

7. A magas-ugrás tetszés szerinti rohammal sik földről (salakpályáról) történik. 120 cm.-től 140 cm.-ig 10 cm.-enként, 140 cm.-től 165 cm.-ig 5 cm.-enként, azontul pedig $2\frac{1}{2}$ cm.-enként emeltetik a pálcza. Az a versenyző, a ki a pálczát leüti, ugyanazon magasságban egy javító ugrást tehet; a pálcza újabb leütése után tovább nem versenyezhet.

Az ugrás magassága a pálcza közepének felső élétől a föld színéig, az ugrások megkezdése előtt méretik minden magasságban. Győztesnek szabad ugrás mindaddig, míg a versenyben elért eredményét javítja.

8. A diszkoszvetés 22 cm. átmérőjű 2 kilogramm súlyu görög diszkoszszal, a földön jelzett 250 cm. oldalú négyzethől történik. Három dobás közül a legjobb számít. A dobások a négyzethatár külső élétől merőlegesen, a leesett diszkosz első beszakítási nyomán kezdve, a 11 cm. bemérésével meghatározott nyomközépig méretnek. Ha a dobásnál a versenyző bármely testrésze a négyzet határán túl bármennyire is érinti a földet, az illető dobás a megengedett dobások egyikének számít, de eredménye érvénytelen. A győztesnek szabad dobás mindaddig, míg a versenyben elért eredményt javítja.

9. A kitűzött díjak közül minden egyes versenyben annyi adatik ki, hogy az indulók száma legalább kettővel legyen több a díjazottak számánál.

10. Óvások 10 korona letét lefizetése mellett emelhetők. A versenyben magában előfordult eseményekre nézve legkésőbb öt perczzel az illető versenyszám lefolyta után; minden egyéb körülményre nézve pedig az illető versenyszám megkezdése előtt emelendő az óvás, mely csak a versenyző vagy egyletének hivatalos személyisége vagy a versenybírószág valamely tagja által jelenthető be. Az egyes versenyekben előfordultakra nézve a versenyek napján határoz a versenybírószág, melynek ítélete ellen felebbezésnek nincs helye. Ha a versenybírószág helyt ad az óvásnak, a 10 korona letét visszafizetetik.

Budapest, 1899. július hó 1-én.

A Budapesti Torna-Club választmányára nevében:

Kankovszky Vilmos,
titkár.

Dr. Ottó József,
m. elnök.

A miskolci athléta-kör 1898. évi működéséről.*)

A miskolci athléta-kör az 1888-ik év deczember havában alakult meg, a jelen évben már tizedik évét fogja betölteni fennállásának.

*) Másodelnöki jelentés a kör áprilisi közgyűlésén. Szerk.

Ha a mostanig lefolyt kilencz év működésére visszatekintünk, nem látunk ugyan magunk mögött zajos sikereket, kimagasló mozzanatokot, de az a szakadatlan működés, mely szerény körben mozogva is lolyta a kitűzött czél megvalósításán dolgozott, mutatja, hogy erre a körre szükség volt s lesz a jövőben is.

Első szervezkedésünk alkalmával, a melyet szerencsés voltam ideiglenes elnöki minőségben vezetni, valamint a végleges alakulás után, nem tűzünk magunk elé olyan célokat, hogy mi ebben a körben műtornázókat és művivőket képezzünk s országos versenyeken pályázzunk a bajnoki babéért. Erre a térre a kínálkozó alkalmak sem bírtak eddig csábítani, bár körünk néhány tagja a diadal biztos reményével állhatott volna ki a porondra. Megmaradtunk a mellett, hogy ez a kör legyen a mi férfias kedvtelésünk otthona, a testedzés és ügyesítés mellett a bajtársi összetartozás érzetének ápolója. Énnyit el is értünk.

Néhányan az első alapítók közül maig itt vannak közöttünk, s ha a tényleges működés teréről talán másfelé vonták is őket a társadalomnak, családnak, élet-hivatásnak irányukban támasztott követeléseit, érdeklődésük, támogatásuk, rokonszenvük az évtizedes fennállás után is megmaradt a kör iránt. Másrészt a kitűzött czél folyton bir vonzó erővel abban az irányban is, hogy új tagokat hozott az elköltözöttek vagy elmaradozók helyére. Így történt aztán, hogy a kimaradottak helyett belépőkkel a létszám az 1898-dik év utolsó napján ugyanannyi maradt, mint volt az év első napján. Ez azonban csak a rendes és vendégtagoknál volt így. A pártolótagok közül elhalt dr. Juhász Pál földbirtokos és Lehoczky György ny. honvédeztudós és az elköltözött Lehner Adolf m. á. v. felügyelő helyett új pártolók az év végeig nem jelentkeztek. A tagok száma az 1898-ik év végén következőleg állott: alapító tag volt 2, és pedig elnökünk br. Vay Elemér ő méltósága 100 frttal és Kühne Andor ur, előbb rendes tag, 50 frttal; pártoló tag 5 frttal 20; rendes tag 8 frt évi tagdíjjal 45; vendégtag 2 frt évi díjjal 3; összesen 70.

A kör működése az év 19 hónapjára terjedt ki, csak július és augusztusban szünetelt teljesen, de június és szeptember is csak félig számítható a működési időszakhoz. A tiz hó alatt 106 napon folytak 2—2 órán át a gyakorlatok. Hetenként három találkozó napunk volt: hétfő, szerdán és pénteken este $\frac{2}{4}$ — $\frac{2}{4}$ 8-ig. Hétfőt egészen a vivási, szerdát a tornázási gyakorlatok töltötték ki, pénteken az egyik órá vivásra, a másik tornázásra volt kijelölve. A vivási gyakorlat 55, a tornázási 77 összejevetelt töltött ki, birkózás csak két ízben fordult elő. A czéllövés egész éven szünetelt, valamint a gyalogolási kirándulások, mely utóbbi teljesen a turista testvéregyesületnek hagytuk fenn, mivel körünk tagjai jórészen ott is szerepelnek.

A gyakorló órák alatt naponként átlag 72 tag vett részt. Az egyes órákon jelen volt működő tagok száma összesen 786-ot tett. Évközben 42 vendég látogatásához volt szerencsénk.

Rendes gyakorlatainkon kívül házi viadalt rendeztünk márczius 24-én nagyszámu művelt közönség s mélyen tisztelt elnökünk báró Vay Elemér ő méltósága jelenlétében. Házi viadalunk műsora 4 pontból állott: iskolavivás, assautvivás, tornázás és műbirkózásból. Az iskolavivást 5 pár mutatta be elismerést érdemlő szabotossággal. Assautvivásban mérköztek: Franyeczky János Kazay Lászlóval, Kühne Andor Gianone Egonnal, Horváth Lajos eperjesi vivómester (mint vendég) Nikkel Józseffel, Nikkel József ifj. Görgy Lászlóval, végül

Horváth Lajos és Szigeti Benedek Gyula vivómesterek. Minden egyes mérkőzést feszült érdeklődéssel figyelték s zajos tapsokkal tüntették ki vendégeink, kik között több kitűnő vivó is szemlélője s méltánylója volt a fényes mutatványoknak. Tornázásból Andor Tivadar művezetőnk vezetése mellett, rajta kívül Nagy Tivadar, Nikkel József, ifj. Kühne Adolf, Kühne Andor, Erdős Aladár működő tagok s Horváth Lajos és Szigeti Benedek Gyula vivómesterek nyujtón, korláton, gyűrűn és bakon mutattak hatásos, nehéz és edzett erőre, nagy ügyességre valló gyakorlatokat. A műbirkózást Nikkel József és Nagy Tivadar rendkívül érdekesítőn mutatták be a közönségnek. Tíz perczig tartó mérkőzések holt verseny maradt.

A házi viadalt táncmulatság fejezte be a Korona nagy termében.

Működő tagjaink közül nem mindenkinek volt ideje vagy kedve a gyakorlatokon rendszeresen edzeni magát, de a kik ezt kedvvel és szorgalommal üzték, mint a házi viadal eredménye mutatja, a műkedvelős-ködést sokkal felülmuló edzettségre és ügyességre tett szert.

A közreműködésre hivatott tényezők: művezetőink és tisztviselőink a maguk feladatának kifogástalanul feleltek meg. Egy nagy betegsége azonban — sajnos — időltté kezd valni a körnek: a tagdíj-hátralékok emelkedése. Ezt gyökeresen kellend gyógyítani, nehogy a kör szervezetére rombolólag hasson.

Körünk kilencz évi működése alatt Soltész Nagy Kálmán, I évay József, Lichtenstein József és Petro József urak után én az ötödik vagyok a másodelnökök sorában s egyhuzamban öt éven át vezettem a kör ügyeit. Kevés reményt táplálva és nyujtva foglaltam el az elnöki széket s utódomnak én sem adhatom ezt át kedvezőbb viszonyok között, de ezzel ha nem mehetünk is előre a kívánt módon, hanyatlásról panaszkodni okunk nincsen.

Magam és tisztársaim nevében köszönöm a t. kör eddigi bizalmát és támogatását s megbízatásukat a közgyűlés rendelkezése alá bocsátom.

Miskolcz, 1899. ápril 10.

Hidvégi Benő,
m. elnök.

A miskolci athleta-kör közgyűléséről.

(Kivonatos jegyzőkönyv.)

Felvétetett a „Miskolci Athleta-kör“-nek 1899. április 10-én a polgári és középkereskedelmi iskola tornatermében tartott évi rendes közgyűléséről.

Hidvégi elnök felolvasta a kör mult évi működéséről szóló másod elnöki jelentést, melyet lapunkban egész terjedelmében közlünk.

Gálffy Ignác indítványozza, hogy a szeretet és mély hála jeléül válassza meg a közgyűlés Hidvégi Benő lelépő másodelnök urat a kör tiszteletbeli elnökének.

A közgyűlés Gálffy Ignác indítványát elfogadta, illetőleg Hidvégi Benő lelépő másodelnök urat érdemeinek elismerésül nagy lelkesedéssel tiszteletbeli elnöknek választja meg.

A közgyűlés — Gálffy Ignác javaslatára jegyzőkönyvileg elismerését és köszönetét fejezi ki a kör két

művezetőjének a testgyakorlatok buzgó és szakavatott vezetéséért.

Elnök a közgyűlés figyelmét felhívja azon körülményre, mely szerint a kör érdekében áll, hogy jövő évi működését az eddigi elnök, br. Vay Elemér főispán ur ő méltósága neve alatt folytassa: ennél fogva maga részéről ajánlja, hogy a közgyűlés a kör eddigi nagyérdemű elnökét, br. Vay Elemér ő méltóságát újlag s egyhangulag válassza meg.

A közgyűlés ezen elnöki indítványt lelkes éljenzéssel magáévá tette. Továbbá Bulyovszky Gusztáv indítványára — egyhangulag megválasztotta másodelnökévé Dr. Tarnay Gyula megyei alispán urat, a kör rendes tagját.

A közgyűlés egyuttal kimondja, hogy közfelkiáltással megválasztattak az 1899. évre: Tisztviselőkül: Elnök: Baró Vay Elemér ur, II. elnök: Dr. Tarnay Gyula ur, tiszteletbeli elnök: Hidvégi Benő ur, igazgató: Gálffy Ignác ur, jegyző: Andor Tivadar ur, pénztáros: Héthy Ferencz ur, ügyész: dr. Vajda Adolf ur, orvos: dr. Sildauer Ármán ur, Szertáros: Nagy Tivadar ur. Választmányi tagokul: Bulyovszky Gusztáv, Dunay Sándor, Dr. Ferbstein József, Franyeczky János, Dr. Grosz Viktor, Hidvégi Benő, ifj. Kühne Adolf, Losonczy István, Nikell József, Petro József, Raisz Ernő és Soltész Nagy Kálmán urak. Számvizsgáló bizottsági tagok: Kóris Kálmán ur mint elnök, Cseh Gusztáv és Kühne Andor urak mint tagok.

A számvizsgáló bizottság jelentése szerint a mult 1897. év végi pénztári maradvány volt 41.05 frt, az 1898. évi bevétele: rendes tags. díjakból 228 frt, pártoló díjakból 32 frt, beiratási díjakból 18 frt, mtgos br. Vay Elemér 100 frt alapítványa kamataiból 454 frt, a vivó eszközök árának visszatérítéséből 31.50 frt és a házi estély jövedelméből 55 frt, összesen 369.04 frt.

Ezen összeghez hozzávéve a mult évi pénztári maradványt, mtgos br. Vay Elemér ur 100 frt és Kühne Andor ur 50 frtos alapítványát, az összes pénztári készlet a napló szerint 560 frt 09 kr. Ezzel szemben kiadása: 360.27 frt. A maradvány tehát a napló szerint 199.82 frt, miből levonva az el nem költhető két rendbeli alapítvány összegét 150 frtot, az 1899. évre átvendő valóságos pénztári maradvány csakis 49.82 frt.

A közgyűlés a felolvasott pénztári jelentést jóváhagyó tudomásul veszi és a pénztárosnak fáradságáért jknyvi köszönetet fejezve ki, a felmentvényt megadja, a kör ügyészét pedig közgyűlési határozattal megbizza hogy a volt választmány által már megelőzőleg neki kiadott jegyzékben foglalt hátralékosok tartozásait kérielhetetlenül hajtsa be.

Andor Tivadar,
jegyzése után.

A testgyakorlatok

mely faja és iránya felel meg legjobban a magyar faj vérmérsékletének?

Valljuk be önmagunk, hogy alapjában véve, maga a kérdés így feltéve, kétféle magyarázatot tűr meg és értelme nem csupán az, hogy subjective mit kedvel leginkább a magyar, de az is, hogy objective a testgyakorlatok melyik nemére van legnagyobb szüksége? E két felfogás ugyanis mint szüséglet is szervesen összefügg, a mennyiben kiegészítésként és objektive ép arra

kellene legnagyobb gondot fordítani, a mire a természetes rátermettség legkevésbé felel meg, hogy ezen complementär behatás folytán a testiekben is beálljon a harmonikus egyensúly. Sőt egy harmadik felfogás is érvényesülhet annak alakjában, a mire az egyén kiválóan képes s a mit e szerint legszívesebben gyakorol.

Hogy az efajta okoskodás legkevésbé sem elméleti szőrszálhasogatás, nyomban kitűnik abból, hogy a tulnyomó többség a játék különböző neveit jelölte meg a magyar testgyakorlás ideáljának és elixirjének. Még el tekintve is attól, a miben önmagunk alig hihetünk, hogy emez ajánlásnak titkos rugója helyenként a kényelemszeretetet lehetett, a legelemibb okoskodás arra tanít, hogy tehát arra buzdítsuk a növendékeket, amitől, hogy úgy mondjam, leginkább fázik, arra, ahol a veleszületett természetes restséget legjobban tanulja legyőzni, végül arra, amire az iskolán kívül legkevésbé és legnehezebben van alkalma. Futni, ugrálni, játszani mindenütt és mindenkor lehet, nem így rendszeresen tornázni; erre tehát alkalmat és módot az iskola kell hogy nyújtson. Az, hogy a szertornázást német rendszernek hívják, ne bántsa hiuságunkat — hiszen a francziák is elfogadták okosságból, mert belátták hasznát és elsőbbségét és mert a tornának önmagában is nagy tárgyi értéke van, melyet a testgyakorlatok más neveivel nem pótolhatunk és nem helyettesíthetünk.

a) *Eredmények* (felel: 181 középiskola, nem felel: 8 áll. + 11 fel. + 13 nemzetiségi (szász, román), hol kevés a magyar tanuló = 32).

Az eredmények részletes felsorolására térve át, feladatunkat rendkívül megnehezíti az, hogy csaknem minden intézet két, három vagy több gyakorlatot ajánl s így minden nem és faj többszörösen is szerepel. Hogy a legváltozatosabb és gyakran ellentétes vélemények eme labirintusában a lényegest és a veres fonalat valahogy kihüvelyezzük, a combinatiókat elemeire bontva, a testgyakorlatok főbb nevei szerint imigy csoportosítottuk:

1. *Játékok*: 35, magyar¹⁾ lapdajátékot 30, tornajátékot 4, versenyjátékot és régi magyar játékot 2—2, helyi játékot és athl. játékot 1—1; összesen 75; csak játékot ajánl 9 intézet.

2. *Szertornázás*: 23, csak szergyakorlatok 5; mászás 4, ló, korlát vagy nyújtó 3, csak nyújtó 2, kötél 2, összesen 39.

*Szabadtéri*²⁾ *gyakorlatok*: 15, rendgyakorlatok 8, katonai rendgyakorlatok 13.

4. *Athletikai gyakorlatok és sport*: birkózás 13, versenyfutás 13, ugrás 13, vívás 11, versenyek és mérkőzések 7, korcsolyázás 6, uszás 6, athlet. gyakorlatok 4, kirándulások 4, lovaglás 3, súlydobás 3, csolnakázás, kerékpározás és pentathlon 1—1.

5. *„Mindenféle“* (mindenre alkalmas) 8 intézet; továbbá „mindenféle és főleg játék (1), m. és kötélhuzás, m. és kerékpározás: „talán lovaglás! De helyes vezetés mellett mindegyik megfelel“ (Brassó á. főr.); mindegyik megfelel, azonkívül alsó osztályokban játékok, felsőkben vívás (Keszthely: kath. főg.); helyes és

¹⁾ Hogy a lapdajátékok minden nép nemzeti játékaik között fordulnak, azt érdekesen deríti ki az ethnographia. Még Dél-Tirolnak hegyes vidékén is, mint Arcóban személyesen meggyőződtem, ősi játék gyanánt üzik a Boce-t, a lapda-öklözésnek egyik nemét, mely a tennisnek mintegy primitív alakja.

²⁾ Feltűnő, hogy a szabad és a szabadtéri gyakorlatokat nem csak a revidiált tanterv cseréli fel, hanem a legtöbb intézet is. A helyes (szabadtéri gy.) elnevezést csak két intézet használja: Szatmár kir. főg. és Budapest ev. ref. főg.

okos vezetés mellett minden, melyik különösen, az csak hosszabb ez irányu megfigyelés alapján dönthető el (Szombathely: kath. főg.). Minden, csak szabadgyakorlatok nem (Gyöngyös: á. g.). **A testgyakorlás minden fajtát örömmel végzik, kevésbé a rend- és szabadgyakorlatokat, „miután a sokszor már szellemileg fáradt tanulóktól fokozott figyelmet igényelnek“ (Nagybecskerek: közs. főg.). Főleg a játékok; azonban a tornázás minden néme megkedveltethető, még a rendgyakorlatok is, de csak úgy, ha 5—15 percenél tovább nem tartanak (Félegyháza: közs. kath. főg.)

6. *Kétes válasz*: m. p. „bizonytalan, mert hajlam különböző“, „erre nehéz felelni“ (Kőszeg: kath. alg.) — „*A tornagyakorlatok faji jellegét nem ismerem. Ez szerény véleményem szerint semmi egyéb, mint hangzatos frázis. A testgyakorlatok fajait meghatározza az emberi test szervezete és a paedagogia“ (Lähne soproni ig. és okl. tr.).

7. *Status quo*. Az, amit az Utasítások említnek (Eger: á. főr.). Mostani rendszer teljesen megfelel, csak számüzni kell belőle a német pedanteriat (Kassa: kath. főg.); a jelenlegi jó, csak ne legyen nagyon pedáns (Szarvas: á. e. főg.); mostani rendszer és lapdázás (Arad: á. főg.)

8. *Vegyes rendszerek*. Rendszeres nevelési tornázás népies játékokkal fűszerezve (Budapest: IV. ker. főr.); német rendszer és athlet. gyakorlatok vegyest (Marosvásárhely: kath. főg.). Kétség kívül legjobb az angol tornarendszer, mely a svéd és német rendszerből a legjobbat válogatja ki¹⁾ (? Ujvidék: g. k; főg.).

Az eddigi csoportosítás, noha eléggé változatos vagy talán ép azért nem nyújt kellő tájékozást azon legfőbb vitás pont tekintetében, mely a szakférfiakat régi idők-től fogva és mindmáig foglalkoztatja. Torna és athletika, avagy szergyakorlatok és sport (játékok) az a két ellentétes polus, mely egymás ellen küzd, egymást gyengíteni igyekszik, a helyett hogy karöltve és békés egyetértésben törne a közös, nemes cél felé.

Hogy tehát e tekintetben jobban megismerhessük a tanárok és igazgatók véleményét, immár e szempont szerint csoportosítom a nézeteket.

b) *Figyelemre méltó, részletes eredmények*.

a) A szergyakorlatok ellen és a játékok mellett.

A fiúk általános törekvése a nyújtón és a gyűrűn fitogtatni ügyességüket, mit azonban a leghatározottabban fékezni kell és a tornázást inkább a játékra terelni. Tapasztalásból mondhatom: egy negyedórai ügyesen játszott kótya, ahol a tüdő, a láb-, has- és kézizom dolgozik, jobban fejleszti a testet, de főleg a kedélyt, mint bármilyenü szertornázás; mert hiába a magyar jellemében nincs meg az akrobata (Körmöczbánya: á. főr., tr.: Spotka F.). E nyilatkozat első és utolsó része, egymással szembe állítva, merő ellenmondást tartalmaz.

A játékok, katonai gyakorlatok, ugrás, futás; a szertornázás legkevésbé alkalmas, illetőleg megfelelő az akrobatáskodni nem szerető magyar fajnak Ezekben leginkább a nem-magyar anyanyelvű tanulók tünnek ki (Arad: á. főr., ig.-h.; Laukó A).

Véleményünk szerint a szabad-népies taggyakorlatok. kéziszerekkel és a nélkül; ugrás, futás, dobás, mentől kevesebb szergyakorlat, de annál több játék, m. p. nemzeti egyéniségünknek megfelelő futó- és lapdajátékok. Rideg szabályoktól tartózkodni, kedélyre hatni,

¹⁾ Az angol rendszer az említett másik két rendszerrel nincs rokonságban, nézetünk szerint tehát nem is válogathatta ki belőlük a legjavát.

feloldozni a fáradt szellemet, hogy felrisszüljön; kedvet, bizalmat, szeretetet kelteni a szívekben (Rozsnyó: kath. főg., tr.: Komoróczy M.).

Semmi sablonos (csapatok a szereknél, szabadgyakorlatok), de annál inkább a szabad mozgást biztosító játékok (lapda): a footballt pd. egész nyáron át gyakorolhatják a helyben időző, nagyobb és fejlettebb növendékek (Eperjes: kath. főg., tr.: dr. Körösy Gy.).

Szabadtéri játékok és athlet. gyakorlatok; a szertornából mennél kevesebb, ez nem magyar embernek való (Csurgó: e. r. főg., ig.).

A játékok, szóval oly testgyakorlatok, melyekhez nem kell sok, unalmas, rendszeres betanítás és nem kívánnak szűkklóratu fegyelmet és a hol inkább az az egyéniség válik ki (Budapest, II. ker. állami főg., tr.: Nendwisch J.).

Szabad tér kell, hol a gyermekek a lapdajátékot, a *betyár és zsandárt* és a *háborusdit* szabadon üzhessék; ezek felelnek meg a magyar faj vérmérsékletének; ezekhez nem kell 10—12.000 frtos tornacsarnok (Kecskemét: e. r. főg., ig.: Katona M.).

M gyar eleven vérmérsékletnek inkább a szabadabb mozgással járó gyakorlatok: ugrás, fotás, labdajáték stb. felelnek meg (Szabadka: közs. főg., Sopron: kath. főg.). Változatos, versenyekkel kapcsolt, kevésbé rendszeres szabadgyakorlatok felelnek meg (Szeged: á. főg.); szabad mozgás, nem szereti a dríllt (Sopron: á. e. főg.); erő, kitartás és ügyesség (Fiume: á. főg.).

Ezen nagyszámu, többé-kevésbé részletes vélemény — mint láttuk — mind a játék és közvetve a szabadtéri gyakorlatok mellett foglal állás. Hogy ezen eredmény ép oly kevésbé meglepő mint új, az kitetszik a következő adatokból, a melyek a hazai iskoláztatás multjából vannak merítve.

„A magyarországi középiskolák multja és jelene“ (Irta Dr. Fináczy Ernő. Budapest, 1896, 210 l.) című könyv harmadik fejezetének (Testi nevelés: 145—49. lap) bevezetésében ezeket olvassuk (145. l.): Középkisk. ifjuságunk testi jóllétének gondozása régibb keletű, mint rendesen hisszük. Ha apáink nem tornáztak is nyujtón és korlátan, de sokat labdáztak és rendszeresen játszottak, még pedig tanáraikkal egyetemben. Már az 1777-ik Ratio educationis bő utasításokat ad a szellemet pihentető játékokra. Külön fejezetben (De ludis studiosae juvenuti indulgendis) fejtegeti a játék fontosságát és célját; egy másik fejezetben (De generibus ludorum studiosae juvenuti concedendorum) felsorolja az ajánlatos játékokat, különösen azokat, melyekkel a „test tagjainak mozgásai“ vannak összekötve. Külön említést érdemel, hogy az uszás, csuszkálás és korcsolyázás a velök járó veszedelmek miatt tiltva voltak (V. ö. a nyit-rai gymnasium 1738. iskolai törvényeink 7-ik pontját és az 1777-iki Ratio Educ. 406. lapját).

Majd így folytatja Fináczy: Az 1777-iki Ratio Educ. két fejezetben részletesen szól a játékok helyéről: legczélszerűbb, ha a község jelöl ki játéktereket és pedig egyet az iskola közelében mindennapos hasnálóra, s azonkívül egy távolabb fekvő, lombos fáktól szegélyezett és üde forrásokkal kínálkozó térséget, melyet szünetnapon kereshetnek fel az ifjak. A játékok mindig tanárok felügyelete alatt történjenek, szorosan meghatározott rendszabályok megtartásával (De ordine inter animi relaxationem observando).

Apáink beszélnek, hogy még 48 előtt a budai város-major rétjei fel voltak osztva a gymnasium egyes osztályai közt, s minden héten kétszer-háromszor kivonultak a diákok piarista tanáraikkal lapdázni. Ott időztek

d. u. két órától addig, míg beesteledett, s különösen az „exkó“ és „longa meta“¹⁾ voltak divatos játékok. Az ötvenes években e kedélyes és jó szokás, mint az iskolai életnek annyi más poetikus vonása, teljesen megszűnt. Az Entwurf (1849) megajándékozott bennünket a műtornával (gymnastika),²⁾ mely idő telve mind jobban meghonosodott és kiszorította az iskolából a szabad testgyakorlást, különösen a lapdázást (146. l.)

Ide iktatom végül a kérdőívekből a következő egyéni és kisebbségi véleményeket, melyek bizony nagyobára kétes értékűek.

Gyaloglás (Nagy-Kanizsa: kath. főg., ig.).

Mászás: a legarányosabb testedző gyakorlat (S.-A.-Ujhely: kath. főg.).

Népies gyakorlatok (Karczag: e. r. g.); népies irány (Győr: á. főg.).

Ugrások fajtái (Nagy-Károly: hath. főg.).

Kergetődzés [is] (Csiksomlyó: kath. főg.).

[Csak] katonai rendgyak. (Székésfehérvár: áll. főg. igazg.).

Hadakozás [is] (Kaposvár: á. főg.).

Kitartást igénylő gyakorlatok (Koloszvár: unit. főg.).

*Oly gyakorlatok, hol több ügyesség mint erő, több hév mint kitartás szükséges (Fehértemplom: á. főg.); minden gyakorlat, hol nagy személyes bátorság szükséges (Budapest, VII. á. főg.), mely erős és változatos mozgással jár (Bpest, II.: á. főg., Losonc: á. főg.), erőgyakorlatok (M.-Sziget: e. r. főg.), izomgyakorlatok (Bonyhád: á. e. alg.), melyekhez erőmegfeszítés kell (Szegzárd: á. főg.), nagyobb mozgással és erő kifejtéssel járó játékok (Kaposvár: á. főg.).

?) A szertornázás mellett (l. fent 37. lap).

*Kívánatos, hogy e modern játérendszer ne küszöbölje ki teljesen a szerygyakorlatokat (S.-A.-Ujhely: kath. főgymnasium).

Német tornarendszer (Zalaegerszeg: á. főg.).

Svájci irány (Székésfehérvár: kath. főg. tr.).

?) A két rendszer egyesítése.

**A magyar faj vérmérsékletének, kellő vezetés mellett, mind a német, mind az angol rendszer megfelelt; mutatják ezt azon eredmények, melyeket a tornaegyletek és az athletikai versenyek feltüntettek. Hogy pedig középkisk. ifjuságunknak, a mai viszonyok között, a német rendszer mennyire megfelel, azt az orsz. és ker. versenyek mutatják. Növendékeink ép ugy szeretnek komolyan, rendszeresen tornázni, mint játszani, s a mint a testi nevelésnek egyik fokán játékkal érhető el a kellő eredmény, ugy bizonyos fokán túl a komoly munka kívánatos. Nem lehet tehát pácztát törni sem a komoly, tudományos alapra fektetett német tornarendszer felett. A mai viszonyok között, hol egy-egy osztályban sok növendék van, a tornázásra kevés idő jut s csak igen kevés játék- és tornatér van, némi eredmény csak a német tornarendszer érhető el (Sárospatak: e. r. főg., tr.: Kiss E.).

**A mi talán unottnak, nehézkesnek vagy veszélyesnek látszik az u. n. német vagy athletikai tornázásnál, azt egyfelől a jó tornatanító, de másfelől és különösen a szülőknek és a társadalomnak a testi neveléssel szemben elfoglalt határozott és komoly irányu gondolkozása képesek eloszlatni. Ugyanazért tornázzunk csak az észszerűség követelményei szerint, s a tornázásnak eddig némileg ellentétben álló fajtái közül (athle-

¹⁾ Mindkét kifejezés egyazon játék elnevezésére szolgál.

²⁾ A „Ratio“ csakis azért nem rendeli el a tornát, mert Mária Terézia idejében a tornát még nem gyakorolták rendszeresen.

tikai és német tornázás) ne áldozzuk fel egyiket sem a másikért, mert mindegyike azt adja meg, a mit megadni a másik nem képes, t. i. egyik a társas érintkezésben az egyenlőséget s az arányos testképzést biztosítja, míg a másik szabad levegőt és változatosságot biztosít. S miután e bajokat a különböző koru gyermekek, ifjak és felnőttek részére eszközözendő változatos beosztással el lehetne enyészteni, a megoldást és megállapodást e tekintetben ily gondolkodás és kivétel mellett lehézkessnek nem tartjuk (Zilah: e. r. főgymn. tr.: Uy. B.)

*A nyújtó, korlát, ló, gyűrűhinta jó a rátermeteknek; a futást, ugrást jobban szeretik azok, a kik lábainkban éreznek több erőt; a játékok és a szerekek való gyakorlatok a félénket, a gyengét elégitik ki. S mert mindenki talál magának valót, a felmentést csak szervi bajban szenvedők kérik (Nagyvárad: kath. főgymn. tr.: Rátkay J.)

c) *Tanulságok és következtetések.*

Ha ezen kérdés eldöntésében csupán az imént felsorolt tulgazdag és tulváltozatos véleményekre támaszkodnánk, e labirintusban könnyen eltévedhetnénk és a kifizető, helyes utat aligha találnók meg. Azért itt nemcsak megengedhető, de némileg kötelező is az, hogy úgy mondjam: érettebb erőkhöz folyamodjunk. Már pedig az elmélet és a bölcsészet, a gyakorlat és az élet egyaránt igazolják, hogy ott, a hol különböző utak és eszközök vezetnek egyazon célhoz, a leghelyesebb megoldás ezen utak és eszközök harmonikus egyesítésében rejlik, a mit a hávre-i olympiai kongresszus alkalmával, vonatkozással a testi nevelésre, imigy fejeztem ki:

„A testi nevelés újjászületésének eszményi célja legjobban a torna, az atletikai gyakorlatok és a játékok harmonikus egyesítése útján érhető el.“ (L. „Tornaügy“ XV: 24. és „Tanáregyes. Közlöny“ XXXI: 191.)

*

S valóban ép oly kevésbé lehetünk el az edző szer-tornázás mint az üdítő játékok nélkül; mindegyiknek meg van az ideje, jogosultsága, tere és alkalm. Hisz a természet maga, mint legnagyobb mester arra tanít, hogy sem a szellemnek, sem a testnek állandóan ugyanazon táplálék nem válik javára. Ne akarjunk tehát se tisztán vegetáriánusok, se egyoldaluan húsevők lenni s ne dicsőítsük egymás rovására kizárólagosan se a szer-gyakorlatokat, se az atletikát! Hogy ez az okoskodás meglhetően kolumbusszerű, azt hiszem, mit sem von le értékeből, melyet a legerősebb és legönzettelenebb meggyőződés támogat. Ha ennek kapcsán egy aggodalomnak is szabad kifejezést adnom, ez a tu zásokra vonatkozik. Kérve kérem az ifjuság testi nevelésének minden ősi inte barátját, hogy a tulhattásoktól tartózkodjék, mert ez az egyes pártok hiveit még jobban elidegenitené egymástól, másrészt az egész mozgalom romlásának csiráit is magában rejti. Már pedig a testi nevelésnek voltaképen s husem volna szabad magát lejárnia! A kiegyezést e téren, a quota arányának tulságos feszegetése nélkül, mihamarabb létre lehet és létre kell hozni, nehogy a mai szellemi tulterhelés baját holnap a testi tulterhelés váltsa fel! Nekem úgy tetszik, hogy ezt a tulterhelést és a vele járó visszahatást majdan nem annyira a szertornázás, mint a tulhajtott „athletizálás“ fogja megérlelni.

Kemény Ferencz.

A szatmári kir. kath. főgymnasium tornavizsgálata.

A királyi katolikus főgymnasiumban f. hó 18-án folyt le a tornavizsgálat. A nem tulságos meleg nagyon kedvezett a vizsgának, a melynek lefolyása is igen szép volt minden tekintetben. A szabadgyakorlatot bottal és buzogánnyal, csapat- és szertornázás, a verseny-ugrás, sulydobás, sulyemelés, rudugrás, a programm e kiváló pontjai azt a mély hatást gyakorolták a nagyszámu intelligens közönségre, hogy a szakavatott, jeles tornatanár lelkiismeretes munkát végzett az ifjusággal, ezzel az aczélimu, ruganyos, edzett és ügyes gyermeksereggel. Fegyelmezett, lelkes, jókedvű csapatok állottak elő a küzdőterre s oly meglepő ügyességgel mutatták be gyakorlataikat, hogy a közönség folytonosan élvezett, éljenzett és tapsolt. Majd a nagyobb növendékek mutatták be ügyességöket, a mely valósággal meglepte a szemlélöket s önkénytelenül arra is gondoltunk, hogy vajjon gymnasiumi ifjusággal vagy pedig akrobatákkal állunk szemközt. Valóban csak nagy dicsérettel emlékezhetünk meg a lefolyt tornavizsgálatról s e dicséret épen úgy szól a lelkiismeretes gondos tornatanárnak, mint az igyekvő buzgó diákoknak. A gymnasiumnak régi, jogos hırnevét pedig öregbitette ez a fényes siker, a mely igazolja egyszersmind azt a meggyőződésünket, hogy a kir. kath. főgymnasiumban a lelki és testi nevelés párhuzamban halad, kiváló, nagy örömeket keltő eredménynyel. Az ünnepeły részletes lefolyása különben ez volt: A hírlapok és külön meghívők által értesített közönség eddig még soha nem tapasztalt érdeklődést tanusított, úgy hogy az intézet tágas udvara nem volt képes befogadni a pár ezerre menő nagy számu urı közönséget. A jelenvoltak között ott láttuk hadus-falni Ludmann Gyula m. kir. honvédezedest családjával, dr. Keszler Ferencz pápai praelatust, Schventh József m. kir. honvédörnagyot, özv. de Gerandó Atiláné szül. gróf Teleki Blanka ő mélıóságát, Hérmán Mihály polgármestert, Dienes Gyula cs. és kir. századost, Banner Antal államvasuti főmérnököt, Péchy Antal tb. főkapitány, Toperczer Kálmán kir. törvényszéki bírót, Lengyel Endre földbirtokost, a társadalom kiváló számos tagját, különösen a nők voltak igen nagy számban.

A verseny műsora a következő volt: 1. Ének, Hymnus, éneklé a főgymn. ifjuság. 2. Szabadgyakorlatok, I. A, B és II. osztály. 3. Versenykötélmászás I. A, II. és III. osztály. 4. Csapatornázás nyujtón V—VIII. oszt. 5. Szabadgyakorlatok fabottal III. oszt. 6. Osztálytornázás III. oszt. 3 korlá on. 7. Ének, Kápolna, éneklé a főgymn. énekkar. 8. Verseny-, magas- és távugrás IV—VIII. oszt. 9. Játék, bárány és farkas II. oszt. 10. Szabadgyakorlatok buzogánnyal VI. oszt. 11. Verseny rudugrás IV—VIII. oszt. 12. Verseny sulydobás V—VI I. oszt. 13. Ének, Magyar népdal egyveleg, éneklé a főgymn. énekkar. 14. Játék, labdakergető V. A oszt. 15. Kötélhuzás VI. oszt. 16. Sulyemelés (18 és 30 kiló) V—VIII. oszt. 17. Zsákfutás, III. oszt. 18. Ének, Szózat, éneklé a főgymn. ifjuság.

A 18 pontból álló műsor igen változatos volt, s előadása 5 órától 7 óráig tartott. A versenybíróság állott: Ratkovszki Pál főgymnasiumi igazgató, Lehóczky József és Erdélyi Imre tanárokból. A versenybíróság ítélete alapján, mint győztes „elismerő okiratot“ a következő 39 tanuló nyert: az I. osztályból: Szűcs Sándor, Öhl-schläger István, Prohászka Lajos, Boros Zoltán, Krudy János, Réti Jenő, Hampel Frigyes, Halász Lajos, Benyovszky János, Bodnár Jenő, Non János, Rehn Márton,

a II. osztályból: Krausz József, Gyene Zoltán, Szerdahelyi László, Kovács Árpád, Kubinyi Iván, Lőkös Sándor, Zombory László, Orbán Péter, Bekert Vida, a IV. osztályból: Volenszky Jenő, László Mihály, Faulvetter Ignác, Tombory Ernő, Krompaszki Sándor, az V. osztályból: Gyere István, Szegedy Gábor, Kárpáti István, Szkluzál János, Komka József, Pável Ferencz, a VI. osztályból: Gerinczy Pál, a VII. osztályból: Merker Márton, Veres János, Bakó Béla, a VIII. osztályból: Brózik Engelbert és Simon István. A legügyesebb tornászok jutalmazására adományoztak: a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 160 koronát, Meszlényi Gyula megyés püspök 10 koronát, dr. Keszler Ferencz pápai praelátus 10 koronát, Szabó Norbert apát-kanonok 20 koronát, dr. Kádár Imbrus apát-kanonok 10 koronát, a helybeli torna- és vivő-egyesület egy darab 10 frankos aranyat. Ezen pénzjutalmakra ezután fognak az arra érdemes ifjak kijelöltetni.

Nagyban emelte a tornavizsgálat fényét a m. kir. honvéd állomás parancsnokságnak azon kiváló előzenekensége, hogy a kir. kath. főgymnasium igazgatóságának felkérésére a honvédeknek a vizsgálat idejére kirendelte. A főgymnasiumi énekkarnak a szünetek között szabatosan előadott énekei nagyban hozzájárultak a tornavizsgálat fényéhez, a mi Mondik Endre énektanárt dicséri, s fáradhatlan buzgóságának itt élvezhette legszebb jutalmát. Meg kell emlékeznem végül arról is, hogy a vizsgálat befejeztével a tanulók azzal adtak ragaszkodásuknak és szeretetüknek kifejezést, hogy Erdélyi Imre tornatanárt a levegőbe emelték s percekig éljenztek. E nap sokáig emlékezetben fog maradni.

W.

A versenydress

(K.—G.) Akármennyire szép is, meg alkalmas is a versenyfutásnál a dress, mégis annak használhatósága tekintetében sok kifogásolni való van.

A versenydressnek szerintem egyéb célja nincs, de nem is lehet, minthogy a versenyzőt futása közben az erő alkalmazásában és kifejtésében ne akadályozza. Innen van, hogy a versenyzők a rövid ujjas trikót és a kurta száru nadrágot kedvelik, mert például, ha a nadrág a térd alatti részeket is fedné, ez akadályozná a térdizmok szabad működését.

Elfogadható az is, hogy a lábtól rövidke harisnya takarja s hogy a cipő alig fedi be a láb ujjait. De az már semmikép sem fogadható el, hogy sok versenyző olyan öltözetben, „dress“-ben jelenik meg a nézőközönség előtt, hogy nemcsak a hölgyeknek, hanem még a férfiaknak is a szégyenpir futja át az arcát, mert először is a nadrág nem is nadrág, hiszen nincs lábszárra valója, s az a lábszárnélküli nadrág is olyan szűk, olyan feszesen testhez illő, mint a baka extra-ruhája; az ingen nincsenek ujjak és az olyan rövid, hogy futás közben, a hajolás folytán, hátul majdszak a nyakig húzódik fel, a versenyző fejről hiányzik a sipka, tehát majdnem úgy néz ki, olyan alak, mintha uszó kosztümben versenyezne. Ez azonban, bárhogy is fognak haragudni reám a versenyző urak, nem szép látvány, de ennél még többet is mondok, a közérkölcsökbe ütköző cselekmény. És hogy ezen félig meztelen versenyzés mennyire ártalmára van a pályatulajdonos egyesületeknek, igazolja azon elvitázhatatlan körülmény, hogy

a hölgyközönség, különösen a fiatalabb generatio, ki maga is különben hódol a kerékpársportnak, ezen okból a versenyeket nem is látogatja. S igazuk van, mert nem illik őket oda vinni, sem nekik oda menni.

Hát nem volna sokkal helyesebb, tisztességesebb, de szebb is, ha a versenyzők olyan öltözetben jelenének meg, mely nem sérti a szemérmet? Hát nem lehet az a nadrág formájú és térdig érő? Mert azt senki sem fogja velem elhitetni, hogy a nadrág formájú öltönydarab kerülendő, s hogy annak is befolyása van, ha a nadrág térdig érő. Hiszen magam is már vén biciklista vagyok! Aztán meg az a verseny nem lehet-e olyan hosszú, hogy a gazdája ne legyen kitéve annak, hogy a közönség a pályáról az öltözőbe kergeti, vagy legalább is küldeti, mert csakis teste előrésztét fedi az ing. Végül a cipőnél nem lehetne-e valami nadrág és ing megerősítőt használni, hogy a versenyzőnek ne kelljen attól félnie, hogy az öltöny ezen két darabjának egyikét elveszti.

Már én csak azt hiszem, hogy a illemes dressben fogunk versenyezni, több közönségünk is lesz és önmagunk előtt sem fogunk szégyenkezni.

Hogy a sajtó útján szövalok fel ezen nagymérvben elterjedt baj orvoslására, annak oka az, mert a sajtó minden társadalmi betegség legjobb orvosa. Ennek hangja remélem eljut a kerékpárosok szövetségének intéző férfiaihoz is, s ott tenni fognak arról, hogy a kerékpárversenyekre a legszelidebb 15 éves leány is ellátogathasson.

Dr. Pollák Gyula

A lóversenyek és a testgyakorlat.

Alig pár évvel ezelőtt még e két sportnemet együtt s egymással szemben felemlíteni csakis az utóbbi hátrányára lehetett volna. Ma már, hála a buzgó férfiaknak, ha még nincs is ott a testgyakorlat nemes sportja, hol a népszerű lóversenyeink vannak, de biztos kilátásaink lehetnek, hogy nem messze már az az idő, midőn vele egyenrangú kedveltségű lesz.

Nem ítélem el a lóversenyeket, elismerem annak igazán nagy és nemes hasznát az ország közgazdasága terén, elismerem annak igen kedves és egészséges szórakoztató oldalát is, még a totalizátor létjogosultságát is elfogadom, mert hisz ez, az osztálysorsjáték és a divatos bőrre s kártyajátékok mellett, még mindig szolid mulatság, a mi hazardírozni s nyerni vágyó nemzetünknek.

De sőt a helyett, hogy elitélném, igen sok tekintetben utánzásra méltónak ajánlom a lóversenyeinket a testgyakorlatok rendezésével foglalkozó szakférfiainknak.

Mint mindennek a mai hiu világban, meg kell nyerni a divatszerelességet, úgy a testnevelésnek is. És itt nem értem én a működés divatját, hanem a nézőközönségnek a testgyakorlati versenyeken való megjelenés divatját. Legyen egyszer oly nagy és szép látogató közönsége torna- és athleta-versenyeinknek, mint a lóversenyeknek s tartsa kötelességének az ott való megjelenést a szereplő társadalmunk mint divatos mulatságot; egy magaslatra jut bizonyára a testgyakorlat érdekessége a lóversenyekével.

Ép ezen okokból igen sok jót várok br. Atzél Béla tervétől, ő, ki oly nagyon jól ismeri társadalmunk különböző osztályait, a legjobb oldaláról nézi az ügy sikerének keresztülvihetőségét. Divatba akarja ő hozni az

athletika- és torna sportját, a mint ez a lóversenyeknél is a legfőbb tényező volt.

A közönség szereti ha vezetik, szereti ha ő is divatszerű dolgot cselekszik, amint azt a társadalom magasabb régióitól látja.

G. B.

A magyar football-sport története.

(A „Sport-Világ” 1899-iki albumából.)

A midőn az 1896. év október 31-én tartott football-mérkőzés alkalmával a Budapesti Torna-Klub csatárai a bécsiek erősen védett kapuja közelébe jutottak, a jelenlévő közönség tomboló örömujongása és buzditó kiáltásai beigazolni vélték a magyar csapat akkori kapuvédjének, Stobbe Ferencnek, a játék bírójához intézett ama kijelentését, hogy a football-sport azon pillanatban honosult meg Magyarországon. S tényleg, az akkori mérkőzés oly hatást gyakorolt a hazai sportkörökre, hogy föllekésedve a B. T. C. példáján alig másfél év lefolyása alatt hat fővárosi és két vidéki egyesület hődolt a football testet-lelket üditő sportjának s százakra megy jelenleg azok száma, kik az atletikai, kerékpár, uszás, torna stb. sportok mellett különös előszeretettel viselnek e játék iránt. A footballt hazájában, Angliában már évszázadok óta játszik, igaz ugyan, hogy kezdetben igen rendszertelenül, s körülbelül a XVIII-ik század közepére datálódik mind a durvább, de változatosabb Rugby, mind pedig az elegánsabb Association játék szabályainak megállapítása, melylyel egyidejűleg keletkezett „Rugby-Union” és „Football-Association” szövetségek megalakulása adta meg a módot arra, hogy mindegyik játék önállósítva megtegye világhódító körutját. Ma már nincs Európában kulturnemzet, mely sportjába ne keblezte volna be a footballjátékot s valóban csodálatos, hogy Magyarországon, mely meglehetősen kifejlődött sporttal rendelkezik, a footballjátékot nem ismerték. Stobbe Ferenczé, a B. T. C. tagjáié, az érdem, hogy felismerve a játék szépségét, testedző voltát, a benne rejlő társas szellemet és nemes felfogást, minden erejével és energiájával oda törekedett, hogy e sportot itt megkedveltetve kultiválják és terjeszszék. Céljának elérésében eszközt talált a B. T. C. tagjainak áldozatkészségében, kik fáradhatlan erélylyel s lankadatlan szorgalommal fogtak a játék elsajátításához, melynek szabályainak megismerésébe Ray Ferencz — a lausanne-i football-csapat egyik legjobb játékosa — avatta be. 1897. febr. 5-én megalakult az első magyar football-csapat, melynek hírére Bécsnek két legjobb football-egylete a Vienna Cricquet- and Football-Club a Budapesti Torna-Klubnak ajánlatot tettek egy az ősz folyamán akár Budapesten, akár Bécsben kiküzdendő football-matchre. A B. T. C. az első kihívó egyesületnek, a Cricketernek néven ismert legjobb bécsi football-egyesületnek kihívását fogadta el, mely egylet ajánlatában azon hű óhajának adott kifejezést, hogy büszke lenne arra, ha az első Magyarországon kivivott football-mérkőzés részesévé lehetne. 1897. év okt. 31-én folyt le a mérkőzés s a ködös, hideg idő daczára megjelent nagyszámu közönségre oly hatást gyakorolt, hogy akkora lelkesedést s a sovén örömmek ily őszinte kifakadását még magyar versenyközönségben elő nem idézett. Bár a mérkőzés a bécsiek (mellesleg megjegyezve java-részt angolok) győzelmével végződött (2:0), a még ugyszólván kezdő, alig fél év óta működő magyar csapat remek magatartása az Ausztriában hosszú időn át veretlen és sok routinnal játszó csapatával szemben

dicséretre méltó volt s kiérdemelte magának a magyar sportpublikum bámulatát és elismerését. E mérkőzés résztvevői: Ray F., Yoland A., Guttmann A., Lindner E., Ramaszeder István csatárok; Pesky V., Iszer K., Klebesberg G. fedezetek; Ashton W., Harsády I. hátvédek és Stobbe F. kapuvéd gyanánt szerepeltek.

E nagy football-mérkőzés rendkívüli befolyással birt a magyar sportviszonyok alakulására. Tornász, futó, uszó, kerékpáros, evezős stb. sporttal foglalkozó egyének vonultak ki a csömöri-uti versenypálya gypére, hogy elsajátítsák az üditő, testedző, egészséges játékot s ugyanaz év december hónapja meghozta a Műgyetemi Football-Club alapításának tényét. A miért évek hosszu során át mind a magyar sportemberek, mind pedig az egyetemek intéző körei meddő munka árán küzdöttek, fáradoztak, hogy az egyetemi ifjuság sportjának eszméjét megvalósítsák, ime végre teljesen sikerült a footballal, mely képes volt tanulmányaival komolyan foglalkozó szorgalmas műgyetemi hallgatókat hívéül megszerezni. Kandó Gyula kapitány szakszerű vezetése mellett csakhamar oly gyakorlottságra tettek szeri, hogy a B. T. C. H. csapatának kihívását elfogadhatták és első szereplésüket győzelem követte. Az 1898. év febr. hó 6-án tartott football-match a műgyetemiék számára szerezte meg a győzelmet s megadta az impulzust az utána következő mérkőzés-k keletkezéséhez, melyet az ugyanaz évben alakult Budai football-csapatok, a Magyar Athletikai Club I. csapata, továbbá a M. F. C. és a B. T. C. csapatai egymás közt küzdöttek ki. Márczius 25-én jelent meg az első magyar football-csapat a B. T. C.-é először a bécsiek küzdőterén s bár a Cricketerekkel szemben ezuttal nem tudott győzedelmeskedni, korrekt játékaival képes volt maga számára meghódítani a bécsi sporemberek szimpathiáját és osztatlan elismerését. Pünkösöd másodnapján a felvidék sportjának centrumában Eperjesen tartott kerületi tornaversenyen a B. T. C. és a Budaiai első csapatainak football-mérkőzését oly nagy érdeklődés kísérte, hogy bizonyosak lehetünk abbant miszerint a közel jövőben a vidéki footballsport rohamos fejlődéséről sokat fogunk hallani. Ily körülmények folytán alakult az első vidéki football-csapat, az Eperjesi Torna- és Vivó-Egyesület csapata s közvetlen utána a második a Pozsonyi Torna-Egyesület csapata, mely csapatok jelenleg erősen gyakorolják magukat arra, hogy a pozsonyi tornaversenyen a vidéki egyletek közt kiküzdendő első football-mérkőzésen a győzelmi babért maguknak megszerezzék. Az elmúlt év őszén a B. T. C.-nak a bécsiekkel tartott mérkőzését a fővárosi közönség ezreinek érdeklődése kísérte s e remek küzdelem befolyása alatt alakult rövid idővel után Budapesten a Magyar Football-Klub és a Budapesti Football-Klub.

Jelenleg a B. T. C. I. csapata foglalja el az első helyet Magyarországon, s hazai egyesületeink közül még eddig legyőzőre eddig még nem talált. E csapat sorolja egyszersmind tagjai sorába a legjobb magyar football-játékosokat is, kik közül első sorban Yoland Arthur-ról, a B. T. C. f. b. alosztályának főnökéről kell megemlékeznünk. A cambridge-i egyetemen végzett s annak football-csapatjában elsőrangú játékos gyanánt szerepelt s B. T. C. csapatját, a melyben eleinte mint csatár, később mint kapuvéd, ujabban pedig mint csatár szerepelt Mellette Harsády József, magas nivón álló brilláns játéktechnikájával méltó lett a „legjobb magyar játékos” czimen, s a magyar játékosok közt ő volt az egyedüli, ki a külföldi sportemberek érdeklődését maga iránt fel tudta kelteni. Stobbe Ferencz, a hazai foot-

ballsport tulajdonképeni megalapítója, a bécsiakkal vívott matchek alkalmával négy ízben töltötte be sikeresen a kapuvéd szerepét s ügyesség és leleményesség tekintetében nálunk mint kapuvéd első helyen áll. A mi a csapat többi tagjait illeti, Iszer Károly (a csapatok I-ső kapitánya) működését legszebb világitásba helyezi az a körülmény, hogy eddigelé mind a bécsiakkal, mind pedig a Műgyetemiekkel és a Budaiakkal kiküzdött nagy football-matchek valamennyiében jelentős szerepet játszott: Thompson W. (a II-od kapitány) egyike a csapat legjobb csatárainak, ügyes, de mindenekelőtt önzetlen játékos; Klebesberg, Ordódy, Minder, Guttmann, Asthon, Langfai szintén mint csatárok élénk tanujelét adták jeles képességeiknek, míg a védelemben Róka, Manno, Ramaszeder, Gillemot, James Yoland, Lucius, Gabrovitz, Pesky méltán töltik be helyüket, s mindannyiuk játékát nemcsak dicséret illeti, hanem eddigi szerepléseik azzal a reménnyel kecsegtetnek bennünket, hogy végre sikerülend magyar csapatnak is a legjobb bécsi csapattal a küzdelmet sikeresen felvenni.

(Vége következik.)

Ifjusági tornaverseny.*)

Államiságának ezeréves ünnepét bizonyára káprázatos fényvel ülte meg „Kelet népe“. Szinte szédítő volt a pompa, mely a hódoló fölvonuláson, a kiállítás megnyitásán, a diszcepsatzemlén csillogott. És mégis a legszebb, örökre feledhetlen ünnep az ifjusági tornaversenye volt. Emlékezetünkben soha el nem halványul e kép: Magyarország virága végtelennek tetsző sorokban halad el szemünk előtt, s mint a harsány induló üteme egy lépésre készíti, ép oly egy lélekben, gondolatban ez a fenséges, üde, friss, erővel teljes csoport. S amint kibontakozik és oszlopokba helyezkedik, szemét arra szögezi, ki iránt magába szitta öntudata első percétől a hódolatot. Maga a király pedig kipirult arccal, csillogó szemmel, látható édes izgalomban követi minden mozdulatát ez élettől, erőttől duzzadó ifjuságnak s egybeolvad e látványban fejedelem, kíséret, közönség és fiatalság.

Kelet népe vagyunk, üdvünkön, javunkon keveset és kitartás nélkül gondolkodó. Oly nagy és fenséges tanulság rejlett az ifjak ezreinek a játékában, hogy minden időkre megjegyzezhettük volna, s oly hamar elfeledtük, hogy ma már újra magyarázni kell a testi nevelés végtelen fontosságát. Magyarázzuk is egyre és — csekély eredménnyel. Minden lelkes ügynek egy halalos ellensége van; anyagi nehézség, költség, sikernek gyér reménye mind semmi; hanem a közöny megöli a legjobbra való törekvést is.

Adózzunk őszinte elismeréssel és köszönettel Wlassics Gyulának, e tevékeny és buzgó államférfiúnak, ki a hatáskörébe tartozó ügyeknek szinte legkisebbjét se hagyja figyelmen kívül, ha belőle az ifjuságra s általa a nemzetre, a közre, az összességre üdvöset remélhet. Az ő ösztökélése hozta létre a ma lefolyt ifjusági versenyt is, pedig a résztvett intézetek igazgatói és tornamesterei mondhatnák el, minő nehézségek árán. Hiába: a lelkesedés elpárolgott, a millenium ünnepi zaja elnémult s az érdeklődés ifjuságunk testi nevelése iránt vele

együtt halt ki. A szülők csak vonakodva, ellenkezve bocsátják gyermekeiket e versenyekre, maga az ifjuság szinte érthetetlen közömbösséggel fordul el tőlük: az iskolák vezetőinek szülők és gyermekek indolenciájával egyszerre kell megküzdeniök, s ha a küzdelemből mégis ők kerülnek ki győztesen, akkor láttára a fényes eredményeknek, nincs elég meleg elismerés, mely őket joggal meg ne illetté.

Wlassics miniszter a közéletnek megannyi kitünőségével, Szilágyi Dezsővel, Darányi Ignáczzal, Bartha Miklóssal, Makkfalvy Gézával, Papp Gézával együtt nézte végig a versenyt. Már a fölvonulás maga, a fehér-tarka egyenruhás fiúk délczeg csapatának megjelenése mindenkit meglepett. A szabadgyakorlatok pontos kivitele bámulatos fegyvelemlről tanuskodott. A versenyekben aztán szabadon érvényesült az egyének kifejtett képessége. De maga e nemes vetélkedés még nem lett volna oly megragadó, bárha kétségtelen nevelő ereje van. Ami a jelenlevők szívét megragadta, az a köznek érzése; izgatott, feszült várakozásban lesték a nyugvó oszlopok, hogy a verseny győztese az ő iskolájukból kerültek-e ki és egetverő éljenzés, vállra emelés lett a jutalma osztályosai részről a boldog győztesnek. Mily kicsinyes, mily gyerekes dolog ez e magasból hidegen alátekintőnek, s mily nevelő erőt, mily messze érezhető hatást lát benne az, kinek van szíve együtt örüdeni az örvendezőkkel. Az angol iskolák ebben nagyok, ez tette híret világszólóvá Oxford és Cambridge ifjainak. És mi bizvást állíthatjuk, hogy a nemzet történetén kívül nincs egyetlen olyan iskolai tárgy sem, melynek emlőin több összetartást, szeretetet, a közért való lelkesedést szivhatnának, mint az e némű játékokban.

Ime itt a sportnak az a neme, melyet a jobb belátásunk méltán sürgetnek. És volna csak az érdeklődés nagyobb, a szeretet bensőbb, a kitartás kevésbé csüggeteg e nemes sport iránt: a magyar ifjuság táguló tudóval, üde, szűz erővel, igaz erkölcsessel fejlődnek olyanná, aminőnek mi óhajtuk.

Azért mindenki üdvös és szép munkát cselekszik, valami a magyar közönségben költögeti s aztán növeli, ébrentartja a szerető érdeklődést a testi nevelése iránt. S a legnagyobb elismerés ma a miniszteré, kit állása mindig a legjobb, leghelyesebb irányban sarkal tette s aki bebizonyította a mai versenyyel, hogy szembeszáll a sikerek legnagyobb ellenével, a közönnyel is.

—nk—

A fővárosnak balparti állami középiskolái, számszerint három főgymnasium és két főreáliskola kerületi versenynek beillő ifjusági tornaünnepet a csömöri-uti millenáris versenypályán.

Csak pár hete, hogy az V. ker. reáliskola saját otthonában tartott igen szépen sikerült tornaünnepet, melyet Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter is végignézett. Annyira megtetszett a miniszternek a realista diákok lapdarugása, hogy kifejezte a budapesti tanterületi főigazgató előtt azt az óhaját, hogy a diákjátékokat be akarja mutatni a képviselőknek és a főrendeknek. Erődi főigazgató előtt még a lehetetlenség is lehető, ha arról van szó, hogy középiskolai jó hírnevét öregbitse. Így történt, hogy a már levizsgázott diákok közül 1200-at összetoborzottak és ezekből telt ki a mai derék ünnepély aktív publikuma. A néző publikum per sze nem volt annyi, mintha ünnepnapra tették volna a versenyt. Az 5—6 száz főből álló közönség azonban annál odaadóbban jutalmazta tapsaival a derék diákságot.

*A sikerült versenyre ez ismertetés után még visszatérünk. Szerk.

A tornaverseny szereplői:

Gymnasiumok:

az V. kerületi	270 tanulóval	3 oszlopban
a VII. „	240 „	4 „
a VIII. „	120 „	3 „

Reáliskolák

az V. kerületi	500 tanulóval	10 oszlopban
a VI. „	160 „	3 „

Összesen 1290 tanuló 23 oszlopban. Csepergő esőben állottak föl a tanulók a katonabanda indulói mellett. Ezután az V. kerületi reáliskola 300 tanulója Golljános tornászindulóját énekelte el, a mit a közönség szünni nem akaró tapsaival jutalmazott. Harangjelzés adta tudtul a szabadgyakorlatok kezdetét. Dr. Ottó József főrendező jelzése szerint 1200 tanuló precíz pontossággal végezte ugyanazokat a mozdulatokat. Persze különösen szép volt az ének nyújtott 1200 pár kar, amelyeket meg nem rezzenített a ráhulló szitáló eső. Végezetül azonban, mintha az ég felé nyújtott kezek kívánsága szerint történt volna, elállt a csepergő eső és nyílt napfényes időben folytatódtak a szorgyakorlatok.

Lovon, nyujtón, korlátan, tarka össze-visszaságban osztályonként 14 csoportban, majd később csapatonként 43 csoportban tornáztak a szereken.

Ezt követték a futó- és mászó-versenyek. Az I—II. osztályosok 50 méteres pályán, III—IV. osztályosok 70 méteres, V—VI. osztályosok 100 méteres, VII—VIII. osztályosok 150 méteres pályán mutatták be ügyességüket. Amelyik tanintézet diákja elsőnek érkezett be, annak diáksága vállára emelte a győzőt és percenkig tartott a lokális lelkesedés. A győztesek elismerő oklevelet kaptak. Versenyeztek még a póznamászásban, a függeszkeedésben a magas- és távolugrástán.

Utolsó pontja volt a tornaünnepnek az ifjusági játékok bemutatása, amit Wla-sics. Szilágyi, Berzeviczy és a képviselők csoporttól-csoporthoz járva nagy figyelemmel kísérték. Tulnyomóak voltak a lapdajátékok. Milyenek a budai körméta, nagyméta, sinterméta, a lapdahajtsza, lapdakergető, a határrugó, valamint a rugdaló és füles lapda játéka. Szinte a félméteres átmérőt közelítette meg az egyik füleslapda. Kitűntek a játékokban az V. kerületi főreáliskola tanulói. Egyébb játékok közül különösen mulatságosak voltak a kötekedő és tolvajúzó névre hallgató futójátékok.

Harangjelzés után elvonultak most a diákok a miniszter előtt, meghajtották zászlóikat, olyan peczkesen lépdelt a 10 esztendőös kis diák, mintha a király katonája deflirozna ő felsége előtt. Az oszlopok most zárkóztak, egyetlen jelre a tornasapkák eltűntek és fedetlen fővel 1200 tanuló énekelte a Hymnuszt. A hozzávaló ütenyvést egy nagyobb diák asztal tetejéről oly pompáan végezte, hogy akár Konti is megnézhetné volna.

Wla-sics miniszter ekkor elismerésének kifejezése mellett bezárta a tornaünnepet es illusztris társaságával együtt éljenzápor közt haladt kifelé. Az el nem fáradt diákok magasra dobálva sapkáikat tüntettek az iskolák minisztere mellett. Hét óra volt, mire az ifjuság hazafelé kezdeti indulni.

„P—H.”

Különfélék.

Az ifjuság testi nevelése. Wlassics minister az ifjuság testi nevelése érdekében az érdekelt iskolai és városi hatóságokhoz a következő rendeletet intézte: A játéknak mint nevelési eszköznek minden pedagógiai tekintély által elismert fontosságát szem előtt tartva, a játékok különböző neveit az új középiskolai tantervekbe is fölvetették a testgyakorlás tanításának kiegészítő részéül, — és nagy sulyt helyezek arra, hogy tényleg azon figyelemben részesüljenek, melyet pedagógiai értésüknél fogva érdemelnek, de szükséges is, hogy a tantervbe való föl vételük meddő ne maradjon. A kitűzött cél elérésére sürgős szükségnek mutatkozik mindenekelőtt a középiskolákat játékszerekkel ellátni, mert ezek nélkül a játékok gyakorlására nincsen mód. Sajnos hogy a legkevesebb középiskola rendelkezik erre alkalmas térséggel. A tapasztalás bebizonyította ugyanis, hogy minden középiskola legalább 200 méter hosszúságú és 100 méter szélességű játszóteret igényel és általában minél nagyobb a játszótér, annál alkalmasabb. Oly városokban, hol több középiskola van, közös játszótér szükséges, melynek dimenzióit az iskolák számával arányosan kell megállapítani. Általában ily nagy térségek kihasítása, iskolai célokra való átengedése csak az illető városoknak az ügy iránt való meleg érdeklődése és áldozatkészsége mellett lehetséges. A tanügy és különösen a testi nevelés ügye iránt való érdeklődésre és az ezt kifejezésre juttatásnál áldozatkészségre számítok, a mikor a városi hatóságoktól játszóhelyül alkalmas terek kihasítását kérem az ifjuság számára.

Verseny elhalasztás. A „Szabadkai Sport Egylet” július 1. és 2-ára kiírt országos versenyét f. é. aug. hó 26 és 27-én fogja megtartani, tekintettel arra, hogy a magyarországi orvosok és természettudósok ugyanekkor tartják harminczadik vándorgyűlésüket Szabadkán. Tisztelettel Piukovics József s. k. elnök, Dr. Mamuzsich Bódog s. k. titkár.

Guttman Alfréd Európa és Ausztria gyorsuszó-bajnoka, az olympiai versenyek kétszeres győztese, kiváló tehetségű athleta és footballjátékos műegyetemi szigorlatait egyhangú kitüntetéssel tette le és ezzel alig 21 éves korában a műépítési diplomát nyerte el. Élénken megczáfolja ezen tény nemely paedagógus azon nézetét, hogy a sport üzése elvonja az ifjuságot tanulmányaitól. Guttman ezentul sem fog teljesen a sporttól visszavonulni és reméljük, hogy még gyakran fogunk vele a versenyter porondján találkozni. S.—V.

A Magyar Athletikai Club őszi viadala októberben tartatik még az Orczy-kertben. A verseny számai 100 yardos síkfutás Magyarország bajnokságáért, sulydobás Magyarország bajnokságáért, András-díj, 1/4 ang. mértf. és síkfutás, 200 yardos síkfutás térelőnyvel, 2. ang. mértf.-es síkfutás, 1 ang. mfd.-es gyaloglás, hármassugrás, rudugrás, diszkoszvetés, 1000 méteres térelőny-kerékpárosverseny, 5000 m. kerékpáros-térelőnyverseny; az összes számok nemzetközi és a natőröknek vannak fentartva.

Klubrekord-érmekeket tűz ki a Magyar Athletikai Club azon versenyzői részére, kik eddig az alanti versenyekben a legjobb eredményt érték el a klubban illetve a jövőben azokat megjavítják; a javításoknál

mindig a néppárti év végéig elért legjobb eredmény véteket tekintetbe. A klubrekord-érmekkel díjazandó versenyek: 100 yardos, 220 yardos. $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, 1, 2, 3, 4 angol mfd.-es síkfutás, 100 yardos gátverseny, 1 angol mfd.-es pályagyaloglás, 30 km.-es országuti gyaloglás (székesfehérvári országut fordulóval), távol-, magas-, rud-, hármassugrás, súlydobás, diszkosz-, gergelyvetés, 500 m., 1000 m., 2000 m.-es kerékpáros-pályaverseny vezetés nélkül, 10.000 m.-es kerékpáros-pályaverseny vezetéssel. Ugy a klub, mint más egyesületek versenyein elért s a klub részéről elfogadott rekordok díjaztatnak, egyuttal a szövetségi szabályoknak megfelelő s engedélyezett rekordkísérleteken elérték is. A klubrekordok stanczáját e rekordok díjazásának indítványozója Krepelka Béla titkár ajánlotta fel a klubnak. Nem kértelkedünk benne, hogy e rekordérnek kitűzése újabb lendületet fog szolgáltatni az atletikai és kerékpárosportnak.

Balaton-Földváron, hol a „Magyar Athletikai Club”-nak clubháza van a nyár folyamán az ottani sportélet felelevenítésére a club sportünnepélyeket tervez, melyek közül augusztus hó 13-ától 15-éig országos lawn-tennis versenyt tart. E mellett atletikai verseny, távkerékpározás, vízipolo, vívóakadémia van tervbe véve

Evezős-verseny. Az Evezős-Szövetség idei regattája június 11-én folyt le a Margitsziget és a pesti part közötti Dunaágban. A regatta nemzetközi jellegét két bécsi egylet vendégszereplése adta meg és pedig ezuttal nagy sikerrel szerepeltek, a mennyiben 3 első díjat nyertek u. m. a Tisza Regatta-Szövetség díját, a négyevezős versenyt kormányossal és a nyolczevezős kormánylyal; ezzel szemben csak egyszer szenvedtek vereséget az állami díjban.

A magyar evezős egyletek közül jóformában csak az aradi „Maros” és a budapesti „Neptun” voltak; a Nemzeti Hajós-Egylet evezősei még mutattak valamelyes formát, de a M. A. C. csónakdája és a „Duna” nagyon gyászos szerepet játszottak, Egyebekben utalunk a verseny alábbi részletes eredményére:

I. Állami díj. Négyevezős kormányossal. Kezdők számára. Első a Neptun budapesti evezős-egyesület; ifj. Pósch, Lackner, Paár, Koós. Kormányos: ifj. Szabó Gyula, második a Nemzeti Hajós-Egyesület: Schwicker Vermes, Szandtner, Rumpelles. Kormányos: Szilágyi Viktor dr., harmadik a bécsi Donauhört: Richter, Kopeczky, Pfoh, Bacher. Kormányos: Zeiner Károly.

II. Bajnoki verseny. Skiffverseny. Első Paukovic Erő (Neptun B. Ev. E.), második Szandtner Béla (Nemzeti H. E.)

III. Tiszai regatta-szövetség díja Négyevezés verseny kormányossal. Első walkoverben a bécsi Normannen: Brauneis, Gabler, Soukup, Krammer. Kormányos: Franz Bauneis.

IV. Négyevezős verseny kormányossal. I. osztály. Első a Maros-Aradi Evezős-Egyesület: Jankó, Dániel, Laubner, Vannay. Kormányos: Jegesi Károly, második M. A. C. csónakdája: Ábray, Dobák dr., Porteleky dr. Raics. Kormányos: Csupor József dr.

V. Négyevezős verseny kormányossal. II. osztály. Első a bécsi Donauhört: Richter, Kopeczky, Pfoh, Bacher. Kormányos: Zeiner Károly, második a Nemzeti Hajós-Egyesület: Schwicher, Weimes, Szandtner, Rumpelles. Kormányos: Szilágyi Viktor dr.

VI. Nyolczevezős verseny kormánylyal. Első a bécsi Normannen: Domaschka, Nagel, Swetko, Fuchs,

Brauneis, Gabler, Soukup, Krammer. Kormányos: Brauneis Ferencz, második a Neptun: Pósch, Lakner, Pazár, Koós, Gorove, Zückler, Nessi, Miklósi. Kormányos: ifj. Szabó Gyula.

A Magyar Testgyakorlók Köre nemzetközi viadala szépszámu közönség jelenlétében folyt le. A programmal több bécsi versenyzőt tüntetett föl, a startnál azonnal nélkülöztük őket. Részt vett a viadalon a Magyar Athletikai Club is, kivüle a B. T. C., a M. U. E. és a III. ker. T. és V. E. volt számos jó erővel képviselve. A rendezés semmi kívánni valót nem hagyott fönn. Az egyes versenyszámos részletes eredményét itt adjuk:

I. 100 yardos handicap síkfutás. Első előfutam: 1. Franyó (B. T. C.) 6 m. e., 2. Schubert (M. U. E.) scratch. 4 induló. — Második előfutam: 1. Stein (M. U. E.) 4 m. e., 2. Simó (M. A. C.) 6 m. e., 4 induló. — Harmadik előfutam: 1. Boross (M. T. K.) 8 m. e., 2. Sternberg (M. T. K.) 7 m. e., 6 induló.

Döntő futam: 1. Stein Ferencz (M. U. E.) 4 m. e., $10\frac{2}{5}$ ". 2. Schubert Ernő (M. U. E.) scratch. 3. Sternberg Dezső (M. T. K.) 7 m. e. 4. Simó Ferencz (M. A. C.) 5 m. e. Küzdelem után 1 méterrel nyerve, méllszélességgel harmadik, ugyanannyival negyedik. Schubert késett a startnál.

II. Diszkoszvetés. 4 résztvevő. 1. Sajó Béla (B. T. C.) 30.37 m. 2. Crettier Rezső (M. U. E.) 30.10 m. 3. Jónás István (M. U. E.) 26.26 m. Sajó utolsó dobásával éri el első helyét

III. 1609 méteres síkfutás. 3 induló. 1. Malcsiner Gyula (M. T. K.) $5'07\frac{4}{5}$ ". 2. Penninger Gusztáv (M. U. E.) Küzdelem után 4 méterrel nyerve. Bilek (M. U. E.) az utolsó körben föladta.

IV. $402\frac{1}{4}$ méteres síkfutás. Handicap. 1. Franyó Gyula (B. T. C.) 20 m. e., $53\frac{4}{5}$ ". 2. Stein Ferencz (M. U. E.) 10 m. e. 3. Simó Ferencz (M. A. C.) 16 m. e. 11 induló. Könnyen első, küzdelem után harmadik.

Sportegyesület Váczott. E hó 13-án Váczi-Sport-Egyesület czímmel új egyesület alakult. Az alakuló közgyűlésen elnökké dr. Zádor János polgármestert választották, alelnökké Vánka Pal főszolgabíró és dr. Csányi Jánost, titkárrá dr. Göndör Sándor főjegyzőt. Az új egyesület külön kerékpáros-, turista, lawn-tennis-, vívó- és torna-álosztályt is alakított.

Krepelka O. Béla, a M. A. C. titkára három heti távolléte folytán akadályozva lévén a Club titkári teendőit elvégezni, ezen időre Stankovits Szilárd választmányi tag bizatott meg a titkári teendők ellátásával.

Vívóakadémia Nagy-Kanizsán. Horváth Lajos fővárosi vívómester szépen sikerült vívóakadémiát rendezett e hó 11-én Nagy Kanizsán. Lerándultak ez alkalomra a fővárosból: Attilio Volpini és Halász Gusztáv vívómesterek, továbbá Bay Alajos, Szluha Sándor, Nyíri Aladár és Borsody László amatőrök, azonkívül az ottani amatőrök és Horváth Lajos vívómester egészítették ki a társaságot. Az akadémia este 8 órakor vette kezdetét a Polgári egyesület dísztermében, melyet ez alkalomból nagy és előkelő közönség, Nagy-Kanizsa intelligenciája töltött meg. A megnyitó számot Nyíri Aladár fővárosi és bogáti Hajdu József nagy-kanizsai vívók mérkőzése képezte a közönség élénk tetszése mellett. Szépek voltak Bay Alajos és Borsody László tör-, Halász Gusztáv és Szluha Sándor, Nyíri Aladár és Schranz főhadnagy kardviadalai, melyek szép sportélvezetet nyújtottak, úgy, hogy mindvégig a legnagyobb érdeklődés és sűrű tapsok jutalmazták a vívókat. Tetőpontját (r.e. el a tetszés

Volpini és Horváth mesterek mérkőzésénél, mely után Füsspök Sándor ezredes, a jury elnöke, élénk éljenzés kíséretében nyújtotta át a díjakat verbói Szluha Sándor, Nyiri Aladár, Borsody László és Schranz Ödön főhadnagy amatőrvívóknak.

A kolozsvári róm. kath főgymnasium intézeti torna-vizsgálatainak és versenyeinek eredményei az 898—99. tanévben. Az intézeti tornaünnepélyek június 15., 16., 21. és 22-én tartattak meg a délutáni órákban dr. Erdélyi Károly igazgató elnöke alatt. A versenybírószám tagjai az egyes osztályok főnökei voltak: Schichmann Endre, Vincze József dr., Réthy Károly, Jokobinyi Alajos, Wagner Antal, Számek György dr., Novotnyi Endre, Lóthy Béla dr. tanárok. Versenyintéző Vermes Lajos tornatanár volt. A viadalok kedvező időjárásban nagy közönség előtt folytak le. A VIII. osztályból győztesek lettek; Sándor Gábor 21'55 m. távolba vetette a korongot (discust), a 35 kgr. vasrudat 20-szor emelte két kézzel a földről a fej fölé. Kiczko Kálmán 260 m. magasat ugrott ruddal (deszka nélkül) és a 200 méter távolságot 8 akadálylyal 26¹/₅ mp. alatt futotta be. — Jelcsi Gyula a gerelyt 26'15 m. távolba hajította. A kardvívásban br. Horváth Emil, a szertornázásban, birkózásban és ökölvívásban Jancsó Gábor győzött. — A VII. osztályból; Ivánovics Undor 2'25 m. magasat ugrott ruddal (deszka nélkül), Málachovszky László a korongot 1780 m. távolba vetette. Pánczél Ármin a gerelyt 19'20 m. távolba hajította. Boilla Romulus a szertornázásban első. — A VI. osztályból: Drágomér Aladár 130 cm magasat ugrott (deszka nélkül). Somlyai Rezső korongvetés távolba 12'60 m. és gerelyhajítás távolba 17'60 m. Jehn Kálmán szertornázásban első. Para Itare rohamugrás távolba és magasba 420 cm. táv., 2'25 magas. — Az V. osztályból: Semlitsch János korongvetés távolba 14'20 m. Bán Ödön gerelyhajítás távolba 19'40 m. Babcsák József 100 m. gyorsfutás 12 mp. — A IV. osztályból: Deák Viktor roham-ugrás távolba és magasba 4 : 2 10 m. Issekutz Béla törvívásban és Kovács Pál szertornázásban első, korongvetés 12'95 m., gerelyhajítás 17'40 m. László Lőrincz 200 méteres futás 26 mp. Vuchetich Vuk kardvívás. — II. osztályból: Rezső János 100 m. gyorsfutás 13¹/₅ m. Csengeri István szertornázás, Simay Ferencz távol, magas- és rohamugrás 3. 165 m. Br. Feilitzoch Rezső ökölvívás és kerékpározás. — II. osztályból: Nagy István, Imbery János, Császár Károly. — Az I. osztályból; Veisz Károly és Kovács Géza.

Orvosok az országos sporttelepről. Az Orvosi Helylap minapi számában dr. Fodor József miniszteri tanácsos, a közegészségtan tanára, érdekes cikket közöl amelyben üdvözli Atzél Béla bárót, mint a ki nagy segítségére van az orvosoknak a főváros egészsége érdekében vívott küzdelmeikben. Fodor József tanár minden téren, a hol alkalma van reá szokott mutatni társadalmi életünk fonákságára s ezeknek káros hatására az ifjuság testi fejlődése körül. Atzél Béla báró akciójának jogosultságát a nagynevű higiénikus statisztikai adatokkal világítja meg. El van hanyagolva nálunk a test fejlesztése — ugymond Fodor — nemzedékről-nemzedékre gyengülünk, satnyulunk, pedig a világ nemzetei és népei nagy versenyében csak ugy lehetünk tartós életűek, ha testünk ép, erős, munkabíró. E viszonyoknak tudja be Fodor professzor azt, hogy míg a művelt osztályokhoz tartozó férfiak átlagban 70'6 évet érnek meg Angliában, 68'1 évet Németországban, 65'1 évet Ausztriában, addig Magyarországon csupán 59'3 évet. Az angol tudósok és tanárok átlagban 67'9 évet, a né-

metek 68'3, sőt a francziák 71'1 évet érnek meg, a magyarok ellenben 51'8 évet. A francia tudósok és tanárok 46'1 esztendő munkáéve van, a magyarok 26'8. Statisztikai adatokkal kimutatja továbbá Fodor József, hogy Budapest Londonnál, Berlinnél, Filadelfiánál jóval egészségtelegebb város, Béccsel és Párisal megközelítőleg egy soron áll. Tehát az angol, a német az amerikai viszonyokat kell tanulmányoznunk, azok nyomaiba kell igyekeznünk. E nyomok pedig éppen az ifjuság testi gondozásának, az egészséges testgyakorlatnak terére vezetnek. S annál is inkább, mert semmi más életcsoportban nem mutat Budapest oly mostoha viszonyt a nyugati nagy városokkal szemben, mint az iskolázás körében, egetően szükségesnek mondja Atzél báró akcióját s kívánja, hogy fáradságos kitartást követelő küzdelme sikerre vezessen.

A Magyar Uszó-Egyesület nemzetközi atletikai viadala július 29-én folyt le a millenáris pályán.

I. 100 yardos síkfutás. Vándordíj. Védő: Speidl Zoltán bajnok (M. U. E.) 1. Stein Ferencz (M. U. E.) 11³/₅". 2. Speidl Zoltán (M. U. E.) 3. Strausz Gyula (Ó-budai T. E.)

II. Sulydobás. 4-en dobnak. 1. Crettier Rezső (M. U. E.) 11.68 m. (cont record). 2. Coray Arthur (B. T. C.) 11.17 m. 3. Strausz Gyula (Ó-budai T. E.) 10.64 méter.

III. 1/4 angolmértföldes gátfutás Magyarország bajnokságáért. Védő: Speidl Zoltán bajnok (M. U. E.) 1. Speidl Zoltán (M. U. E.) 1' 03". 2. Kornay Árpád (Ó-budai T. E.)

IV. Magasugrás. 1. Franyó Gyula (B. T. C.) 1.77 m. (cont. record). 2. Sajó Béla (B. T. C.) 1.66 m. 3. Kovács Nándor (Óbudai T. E.) 1.57 m.

V. 804¹/₄ m.-es handicap-síkfutás. 18 induló. 1. Telkessy Iván (M. U. E.) 60 m. e. 2' 05". 2. Bilek Nándor (M. U. E.) 50 m. e. 3. Révay Károly (M. U. E.) 25 m. e. 4. Jónás István (M. U. E.) 40 m. e. 5. Halnay József (M. U. E.) 30 m. e.

VI. Rudmagasugrás. 4 résztvevő. 1. Kauser Jakab (M. A. C.) 2.77 m. 2. Varga Pál (B. E. A. C.) 2.71 m. 3. Várady Kálmán (M. U. E.) 2.61 m.

VII. 300 yardos síkfutás. 5 induló. 1. Schubert Ernő (M. U. E.) 34³/₅ (record). 2. Stein Ferencz (M. U. E.) 2. Franyó Gyula (B. T. C.).

VIII. 3 angol-mértföldes síkfutás Magyarország bajnokságáért. Első kiírás. 6 induló. 1. Ujváry Cseh Ödön (M. U. E.) 17' 18³/₁₀". 2. Gallotsik Sándor (M. T. K.) 17' 24³/₁₀". 3. Penninger Gusztáv (M. U. E.) 17' 40". 4. Schik Jakab (M. U. E.) 17' 41³/₁₀".

Sajtóhiba. Lapunk mult kettős számának keltezése tévedésből május 15-ikének szedetett június 15. helyett.

Róbelly vívómester
vezetése alatt álló

Royal torna és vívóterem

Budapest,
VII. Erzsébet-körút 45—47. (Royal szálloda).

Kard- és törvívás. Gyermecktornászat. Vívó-órak: reggel 7 órától este 10-ig. Kluboknak, egyleteknek és egyetemi hallgatóknak kedvezményes árak.

Telephon: Royal nagyszálló. Fürdők és villanyvillágítás.

Az E. K. E. fürdője.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület

hivatásának megfelelőleg, Erdélyben, a legjobb helyen fürdőt létesített.

Radna-Borberek

(Besztercze-Naszódmegye.)

ez a fürdő, mely fenyvesek között, gyönyörű erdős környezetben, 700 m. magasan fekszik. A völgy, a hol a fürdő van őserdők örökzöldjétől csodás szépségű. Az itt felbuzogó **Széchenyi-víz** orvosi tapasztalat szerint a **sápadtság, vérszegénység, gyengeség és vérszegénységen alapuló idegbetegségek** eseteiben **női betegségekben**, ugyszintén **hosszan tartó betegségek** után mutatkozott rendkívül jó hatásának. **Gyógyító tényezők még:** a meleg és hideg fürdő s a kitünő levegő.

Vérszegényeknél páratlan hatása.

Kolozsvártól Beszterczéig vasuton, Beszterczétől kocsin lehet ide jutni. (Felkérésre kocsiról Beszterczén Jungsz József E. K. E. ügyvivő gondoskodik.) Szobák ára mérsékelt. Az E. K. E. vendéglőjében kaphatók kényelmes berendezésű szobák. A magas fekvés, a pompás hegyi utak, a fenyvesek kigőzölgésétől fűszeres, friss, tiszta levegő, a kitünő víz, az érdekes kiránduló helyek: **első-rangu klimatikus gyógyítóhelylyé tették a fürdőt.**

Fürdőidőszak jun. 15-től szept. 15-ig.

A fürdőre nézve felvilágosításokkal szolgál az **Erdélyi Kárpát-Egyesület ügyvivősége.** (Hunyadi Imre dr. főszolgabíró) **O-Radnán.**

Kolozsvárt, 1899. máj. 31.

Az elnökség.

Köruti

fürdő

Budapest, Erzsébet-körut 51.

Uj fedett langyos hullámos

uszoda megnyitás

ujjonnan berendezett diszes

porcellán kádfürdők

gőzfürdő hullámedencékkel.

Hidegvizgyógyintézet.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezet, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyüt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,

Első Magyar
VARRÓGÉPÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T. S.
BUDAPEST.

